

ᠰᠠᠨᠬᠤᠭᠤᠭᠢᠨ
ᠵᠣᠬᠢᠴᠢᠭᠤᠯᠠᠬᠤ
ᠬᠣᠷᠤᠭ᠎ᠠ

САНХҮҮГИЙН САЛБАРЫН ТОЙМ 2020 ОНЫ III УЛИРАЛ

АГУУЛГА

I. ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

8

Хүртээмжтэй байдал

10

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

12

Ашигт ажиллагаа

14

Тогтвортой байдал

16

Бодлого зохицуулалт

17

II. ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

20

Хүртээмжтэй байдал

24

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

27

Ашигт ажиллагаа

29

Тогтвортой байдал

30

Бодлого зохицуулалт

31

III. БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

34

Хүртээмжтэй байдал

37

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

40

Ашигт ажиллагаа

44

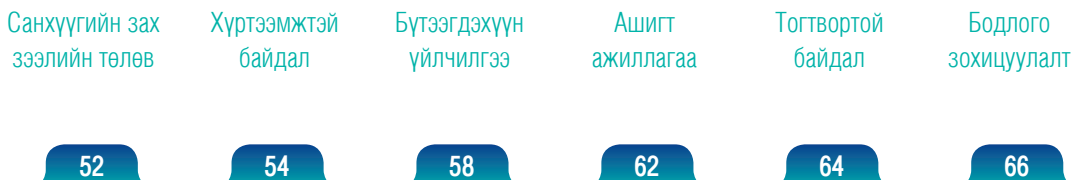
Тогтвортой байдал

46

Бодлого зохицуулалт

48

IV. ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО

V. ЗЭЭЛИЙН БАТЛАН ДААЛТЫН САН

VI. ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛ

VII. ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

ААН	Аж ахуйн нэгж	ХЗХ	Хадгаламж, зээлийн хоршоо
ББСБ	Банк бус санхүүгийн байгууллага	ХНХ	Хувь нийлүүлсэн хөрөнгө
БНХАУ	Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс	ХК	Хувьцаат компани
БНСУ	Бүгд Найрамдах Солонгос Улс	ХБНГУ	Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улс
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн	ХОМК	Хөрөнгө оруулалтын менежментийн компани
ЗБДС	Зээлийн батлан даалтын сан	ХОС	Хөрөнгө оруулалтын сан
ЗГҮЦ	Засгийн газрын үнэт цаас	ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ЗЖДХ	Зээлийн жигнэсэн дундаж хүү	МАРІХ	Монголын хөдөө аж ахуйн барааны үнийн индекс
ЗЗҮ	Зах зээлийн үнэлгээ	ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
МББСБХ	Монголын банк бус санхүүгийн байгууллагуудын холбоо	ТӨХХК	Төрийн өмчит хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
МИК	Монголын ипотекийн корпораци	АFI	Alliance for Financial Inclusion /Санхүүгийн хүртээмжийн нийгэмлэг/
МХБ	“Монголын хөрөнгийн бирж” ХК	АТМ	Automated teller machine /Автомат теллер машин/
МХЗХҮХ	Монголын хадгаламж, зээлийн хоршоодын үндэсний холбоо	IAIS	International Association of Insurance Supervisors /Олон улсын даатгалын зохицуулагчдын холбоо/
МҮЦБ	“Монголын үнэт цаасны бирж” ХК	IPO	Initial public offering /Олон нийтэд хувьцаагаа санал болгох/
ПОС	Карт уншигч төхөөрөмж	FPO	Follow up on public offering /Нэмэлт хувьцаа гаргах/
СЗХ	Санхүүгийн зохицуулах хороо	OECD	The Organisation for Economic Co-operation and Development /Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллага/
ТДЦА	Татварын дараах цэвэр ашиг		
ТЗК	Тусгай зориулалтын компани		
ҮХЭХЗ	Үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлал		
ҮЦК	Үнэт цаасны компани		
ҮЦТХТ	Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв		
ХАА	Хөдөө аж ахуй		
ХААДД	Хөдөө аж ахуйн давхар даатгал		
ХЖДХ	Хадгаламжийн жигнэсэн дундаж хүү		
ХЗДХЯ	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам		

 <p>ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ</p>	Зах зээлийн үнэлгээ 2,601.2 тэрбум төгрөг ЗЗУ/ДНБ 7.1%	Нийт хөрөнгө 390.7 тэрбум төгрөг	ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ
	ТОП-20 индекс 17,531.6	Арилжааны хэмжээ 40.8 тэрбум төгрөг	Даатгалын болон давхар даатгалын нийт хураамж 163.4 тэрбум төгрөг
ХК-ийн тоо 308	Хөрвөх чадвар 1.3%	Цэвэр ашиг 17.1 тэрбум төгрөг	Нөөц сан 180.5 тэрбум төгрөг
MSE A 8,218.9 MSE B 7,558.5	ХАА-н гаралтай барааны арилжааны хэмжээ 472.2 тэрбум төгрөг	Гүнзгийрэлт 0.62%	Нягтрал 60,708 төгрөг
		Давхар даатгалын хураамжийн зардал 56.7 тэрбум төгрөг	
 <p>БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА</p>	Тусгай зөвшөөрөлтэй 533 ББСБ	92.9 % Зээлийн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөлтэй	Тусгай зөвшөөрөлтэй 248 ХЗХ
	Нийт хөрөнгө 1.9 их наяд төгрөг	2.6 сая Харилцагч	Чанаргүй зээлийн нийт зээлд эзлэх хувь 4.3%
Нийт зээл 1.4 их наяд төгрөг	Нийт зээлдэгч 552.0 мянга	Нийт хөрөнгө 234.3 тэрбум төгрөг	Нийт хадгаламж 163.6 тэрбум төгрөг
Зээлийн жигнэсэн дундаж хүү 2.9%	Нийт орлого 303.9 тэрбум төгрөг Ашиг 114.7 тэрбум төгрөг	2.85% Зээлийн жигнэсэн дундаж хүү	Цэвэр орлого 7.4 тэрбум төгрөг
			НИЙТ ЗЭЭЛ 171.2 тэрбум төгрөг
			1.46% Хадгаламжийн жигнэсэн дундаж хүү
 <p>ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛ</p>	ҮХЭХЗ-ын байгууллага 140	Иргэн 372	Хуулийн этгээд 17
	5 төрлийн үйлчилгээ	Брокер 160 Агент 944	Үнэт металл худалдан авалт 16.8 их наяд төгрөг
			291.3 тэрбум төгрөг

ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

Зах зээлийн үнэлгээ

2,601.2
тэрбум төгрөг

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Дансны тоо
2,369,439

Хүртээмжтэй байдал

Нийт арилжааны дүн
40.8 тэрбум төгрөг

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

ҮЦК-ийн хөрөнгө

96.2

тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

ТОП-20 индексийн
хэлбэлзэл

1,139.5

Бодлого зохицуулалт

САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

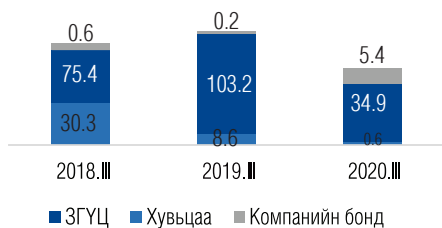

Үнэт цаасны зах зээлд нийт **583** зохицуулалттай этгээд, хувьцаат компани үйл ажиллагаа явуулж байна

Арилжаа эрхлэх 2	Төвлөрсөн хадгаламж, үнэт цаасны арилжааны төлбөрийн 1	Барьцаат үнэт цаасны хөрөнгийн багцын бүртгэл хянагч 1
ХОМК 23	Тооцооны 2	Кастодиан 3
Андерайтерийн зөвшөөрөлтэй банк 2	Хөрөнгө итгэмжлэн удирдах 7	ХК 308
ҮЦК* 53	ХАА түүхий эдийн арилжаа эрхлэх 1	ХАА түүхий эдийн брокер 14
ҮЦЗЗ-д аудитын үйлчилгээ үзүүлэх 59	ҮЦЗЗ-д хөрөнгийн үнэлгээний үйлчилгээ үзүүлэх 25	ҮЦЗЗ-д хуулийн үйлчилгээ үзүүлэх 34
Үнэт цаасны итгэмжлэн удирдагч 1	Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас гаргагч 25	Хөрөнгө оруулалтын сан 22

*ҮЦК-д брокер, дилер, андерайтер болон хөрөнгө оруулалтын зөвлөхийн үйл ажиллагаа эрхлэгч байгууллагыг хамаатуулна.

Үнэт цаасны арилжаа /тэрбум төгрөг/

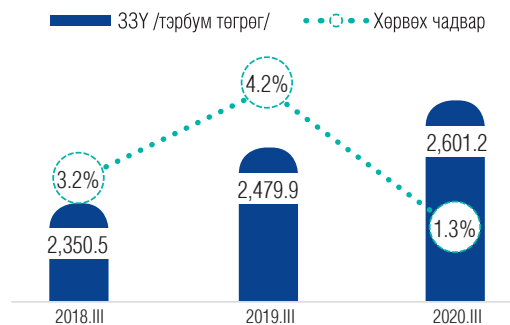

Үнэт цаасны зах зээлийн арилжаа

- 2020 оны 3 дугаар улиралд нийт 40.8 тэрбум төгрөгийн үнэт цаас зах зээлд арилжаалагдсан бөгөөд өмнөх оны мөн үеэс 63.5 хувиар буурсан.
- Нийт арилжааны 1.5 хувийг ЗГҮЦ, 13.1 хувийг компанийн бонд, 85.4 хувийг хувьцаа тус тус эзэлж байна.

Зах зээлийн үнэлгээ болон хөрвөх чадвар

- Нийт зах зээлийн үнэлгээ өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 4.9 хувиар өсөж 2.6 их наяд төгрөгт хүрсэн бол хөрвөх чадвар 2.8 пунктээр буурч 1.3 хувьд хүрлээ.
- Хөрвөх чадвар буурахад хувьцааны арилжааны хэмжээ 68.3 тэрбум төгрөгөөр буюу 66.2 хувиар буурсан нь нөлөөлжээ.

ТОП 20 17,531.6

MSE A 8,218.9

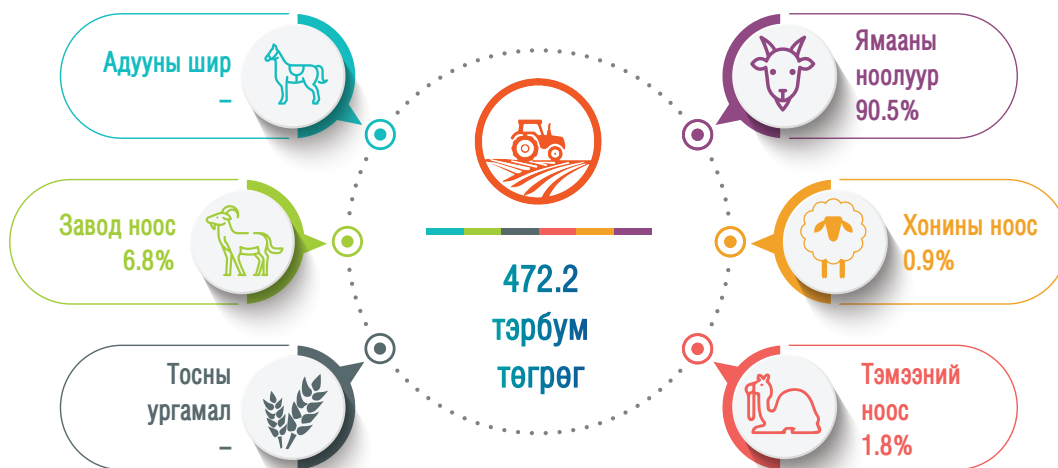
MSE Б 7,558.5

Үнэт цаасны зах зээлийн индекс

- o ТОП-20 Индекс өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 1,925.9 нэгжээр буюу 9.9 хувиар буурсан.
- o MSE A индекс өмнөх оны мөн үеэс 841.2 нэгжээр буюу 9.3 хувиар буурсан.
- o MSE Б индекс өмнөх оны мөн үеэс 50.7 нэгжээр буюу 0.7 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.

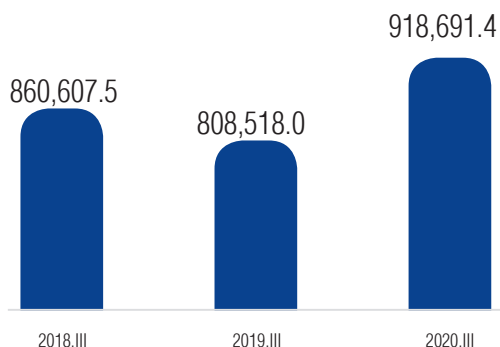

ХААБ-ээр нийт 472.2 тэрбум төгрөгийн бараа бүтээгдэхүүн арилжаалагдсан нь өмнөх оны мөн үеэс 192.3 тэрбум төгрөгөөр буюу 28.9 хувиар буурсан үзүүлэлт бөгөөд 4 төрлийн бүтээгдэхүүн арилжигджээ.

ХАА-н биржийн МАРИХ индекс

ХААБ-ээс тооцон гаргадаг Монголын хөдөө аж ахуйн индекс буюу МАРИХ 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар 918,691.4 нэгжид хүрсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 110,173.4 нэгжээр буюу 12 хувиар өссөн.

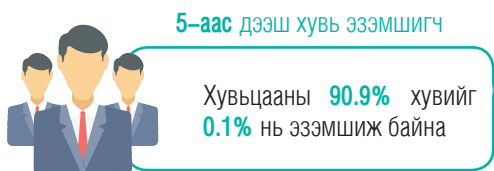
ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

ТОП-20 ИНДЕКСТ БАГТАХ ХК-УУДЫН САЛБАРЫН АНГИЛАЛ

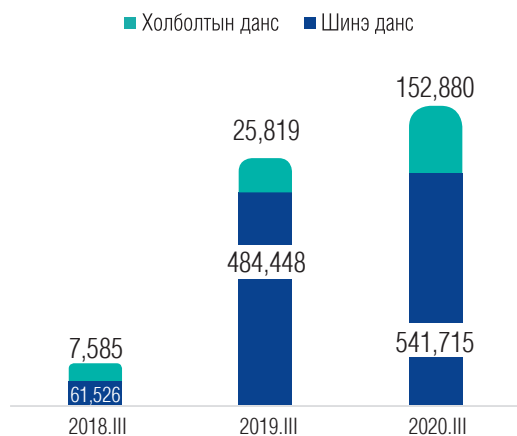

ХУВЬЦААНЫ ТӨВЛӨРӨЛ

- Зах зээлийн үнэлгээ хамгийн өндөр 10 ХК-ийн төвлөрлийг тооцож үзэхэд хэт төвлөрөлтэй буюу нийт хувьцааны 90.9 хувийг нийт хувьцаа эзэмшигчдийн 0.1 хувь нь эзэмшиж байна.

ДАНС ЭЗЭМШИГЧИД

- 2020 оны 3 дугаар улиралд 541,715 данс нээгдэж нийт дансны тоо 2,369,439-т хүрсэн бол 152,880 холболтын данс нээгдэж холболтын дансны тоо 370,755-т хүрлээ.
- 2019 оны мөн үетэй харьцуулахад нийт дансны тоо 32.5 хувиар нэмэгдсэн.

ДАНС ЭЗЭМШИГЧ

2,369,439

ХОЛБОЛТЫН ДАНС

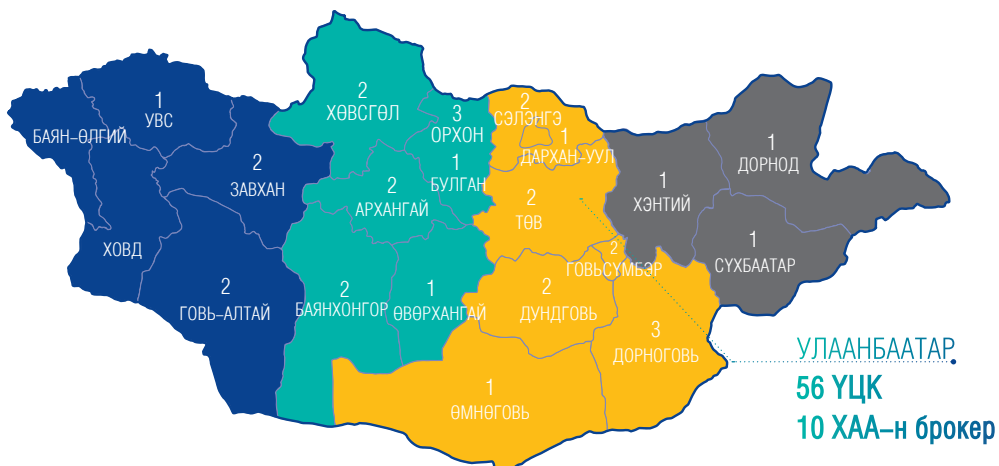
370,755

ҮЦТХТ-Д БҮРТГЭЛТЭЙ ҮНЭТ ЦААС

ҮЦК БОЛОН ХАА-Н БРОКЕРИЙН КОМПАНИУДЫН БАЙРШИЛ

- 2020 оны 3 дугаар улиралд 53 ҮЦК болон тэдгээрийн 31 салбар, үйл ажиллагаа явуулав. Эдгээрээс 56 нь Улаанбаатар хотод, 28 нь орон нутагт байршиж байна.
- 2020 оны 3 дугаар улиралд нийт 14 ХАА-н брокер үйл ажиллагаа явуулж байгаагийн 10 нь Улаанбаатар хотод, 4 нь орон нутагт байршиж байна.

БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

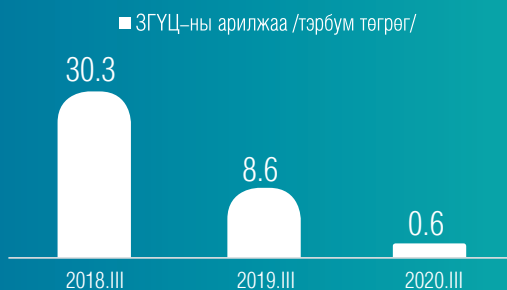
ХУВЬЦААНЫ АРИЛЖАА

- 2020 оны 3 дугаар улиралд нийт хувьцааны арилжаа 34.9 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь 2018 оны 3 дугаар улиралтай харьцуулахад 53.7 хувиар, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 66.2 хувиар буурчээ.

ЗГҮЦ–НЫ АРИЛЖАА

- 2020 оны 3 дугаар улиралд ЗГҮЦ–ны арилжаа 0.6 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь 2018 оны 3 дугаар улиралтай харьцуулахад 98.1 хувиар, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 93.2 хувиар тус тус буурчээ.

КОМПАНИЙН ӨРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН АРИЛЖАА

- 2020 оны 3 дугаар улиралд компанийн бондын арилжаа 5.4 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь 2018 оны 3 дугаар улиралтай харьцуулахад 8.5 дахин, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 26.8 дахин тус тус өсчээ.

24
ТЗК

83,674
Зээлдэгч

4.4
их наяд
төгрөг

Жимобайл
вексель

7.7
тэрбум
төгрөг

ХӨРӨНГӨӨР БАТАЛГААЖСАН ҮНЭТ ЦААС

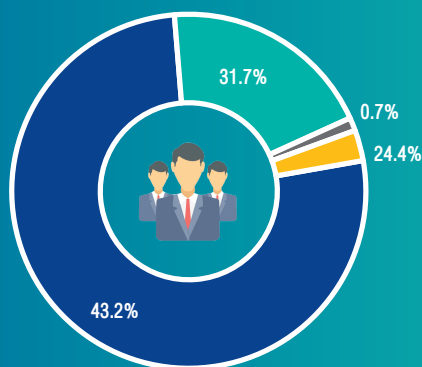
- Орон сууцны санхүүжилтийн урт хугацааны тогтвортой тогтолцоог бий болгох зорилгоор 2013 оноос ипотекийн бага хүүтэйгээр орон сууцны зээлийг иргэдэд олгож эхэлсэн. Өнөөгийн байдлаар “МИК ОССК” ХХК–аас 24 ТЗК үүсгэн байгуулж, нийт 83,674 зээлдэгчийн ипотекийн зээлийг үнэт

цаасжуулж 4.4 их наяд төгрөгийн хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасыг Хороонд бүртгүүлээд байна.

- Монгол Улсад хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасыг үл хөдлөх хөрөнгийн зээлээр баталгаажуулж ирсэн бөгөөд 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар нийт 64,536 зээлдэгчийн 3.0 их наяд төгрөгийн баталгаат үнэт цаас байна.
- Үүрэн телефоны оператор болох “Жимобайл” ХХК хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас гаргасан нь үл хөдлөх хөрөнгийн зээлээс өөр төрлийн санхүүгийн хэрэгслээр баталгаажсан үнэт цаас гаргасан анхны тохиолдол болсон.

АРИЛЖААНЫ БҮТЭЦ /ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАГЧДААР/

- Арилжаанд оролцогчдын дийлэнх хувийг дотоодын аж ахуй нэгж эзэлсэн хэвээр байгаа бөгөөд 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар дотоодын ААН-ийн хийсэн арилжааны гүйлгээ хамгийн их буюу 43.2 хувь байна.

○ Дотоодын ААН, 43.2%

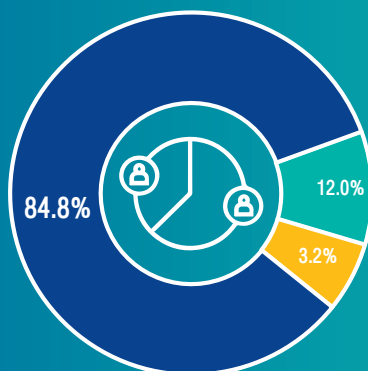
○ Гадаадын ААН, 0.7%

○ Дотоодын иргэн, 31.7%

○ Гадаадын иргэн, 24.4%

ХУВЬЦААНЫ ӨМЧИЙН БҮТЭЦ

- 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар Санхүүгийн зохицуулах хорооны үнэт цаасны бүртгэлд нийт 308 ХК бүртгэлтэй байна.
- Өмчийн бүтцийг задлан харвал нийт ХК-ийн 84.8 хувь нь хувийн өмчит, 12 хувь нь төрийн өмчит, 3.2 хувь нь төрийн өмчийн оролцоотой байна.

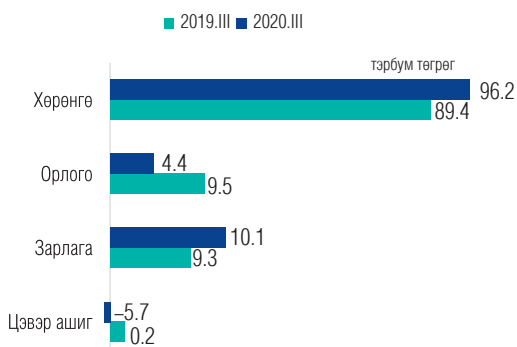

○ Хувийн өмчит 84.8%

○ Төрийн өмчийн оролцоотой 3.2%

○ Төрийн өмчит 12.0%

АШИГТ АЖИЛЛАГАА

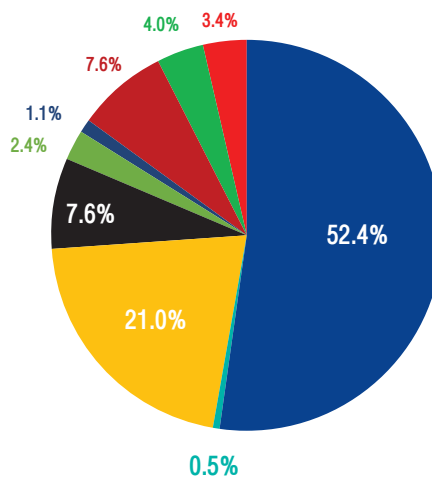

ҮЦК-ИЙН АШИГТ АЖИЛЛАГАА

- o ҮЦК-уудын нийт хөрөнгө 2020 оны 3 дугаар улиралд 96.2 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 7.6 хувиар өссөн үзүүлэлт юм.
- o Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад орлого 5.1 тэрбум төгрөгөөр, цэвэр ашиг алдагдал 5.9 тэрбум төгрөгөөр буурсан бол, зардал 0.8 тэрбум төгрөгөөр өсчээ.

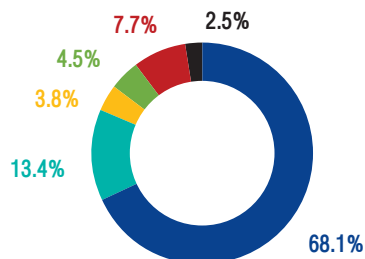
ҮЦК-ИЙН ОРЛОГЫН БҮТЭЦ

● Брокерийн үйл ажиллагааны орлого	52.4%
● Дилерийн үйл ажиллагааны орлого	0.5%
● Андеррайтерийн үйл ажиллагааны орлого	21.0%
● Хөрөнгө оруулалтын зөвлөхийн үйл ажиллагааны орлого	7.6%
● Бусад үйл ажиллагааны орлого	2.4%
● Түрээсийн орлого	1.1%
● Хүүгийн орлого	7.6%
● Ногдол ашгийн орлого	4.0%
● Бусад орлого	3.4%

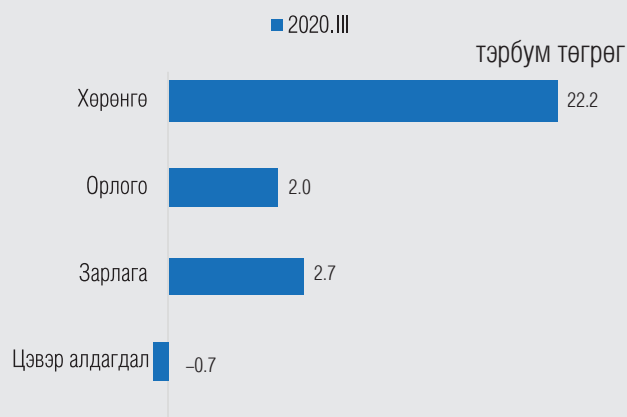

ҮЦК-ИЙН ЗАРДЛЫН БҮТЭЦ

● Борлуулалт, маркетингийн болон ерөнхий удирдлагын зардал	68.1%
● Санхүүгийн зардал	13.4%
● Бусад зардал	3.8%
● Үнэт цаасны болон ханшийн хэрэгжээгүй гарз	4.5%
● Зогсоосон үйл ажиллагааны татварын дараах алдагдал	7.7%
● Татварын зардал	2.5%

ХОМК-ИЙН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

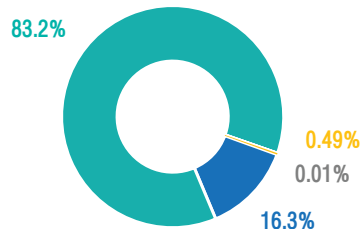

ХОМК-ИЙН АШИГТ АЖИЛЛАГАА

- ХОМК-ийн нийт хөрөнгө 2020 оны 2 дугаар улиралд 22.2 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Орлого 2.0 тэрбум төгрөг, зарлага 2.7 тэрбум төгрөг, цэвэр алдагдал 0.7 тэрбум төгрөгтэй байна.

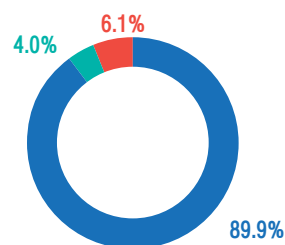
ОРЛОГЫН БҮТЭЦ

● Үйл ажиллагааны орлого	16.3%
● Хүүгийн орлого	83.2%
● Ногдол ашгийн орлого	0.01%
● Бусад орлого	0.49%

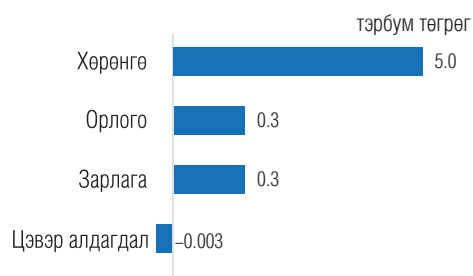

ЗАРДЛЫН БҮТЭЦ

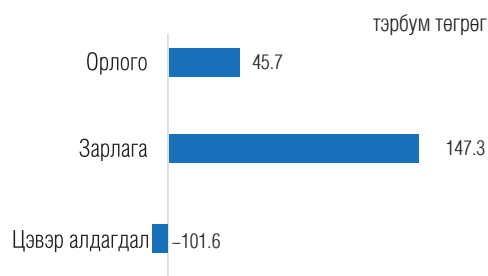
● Борлуулалт, маркетингийн болон ерөнхий удирдлагын зардал	89.9%
● Санхүүгийн зардал	4.0%
● Татварын зардал	6.1%

ХААБ-ИЙН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

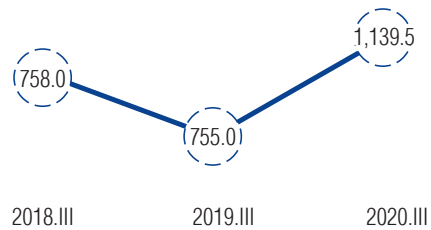
КАСТОИАНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

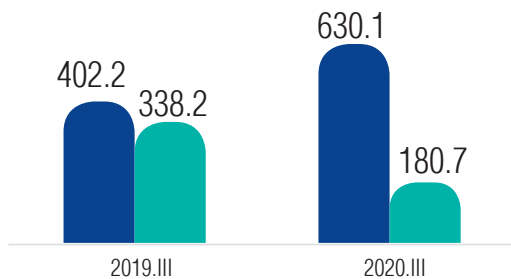
ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

ТОП-20 ИНДЕКСИЙН ХЭЛБЭЛЗЭЛ

- Хувьцааны үнийн хэлбэлзлийг ТОП-20 индексийн хүрээнд тооцон гаргалаа. Хувьцааны үнийн хэлбэлзэл 2020 оны 3 дугаар улиралд 1,139.5 нэгж байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 384.5 пунктээр өссөн үзүүлэлт юм.

■ MSE A ■ MSE Б

MSE A БОЛОН MSE Б ИНДЕКСИЙН ХЭЛБЭЛЗЭЛ

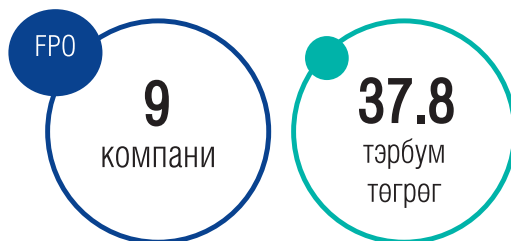
- Хувьцааны үнийн хэлбэлзлийг MSE A болон MSE Б индексүүдийн хувьд тооцож үзэхэд 2020 оны 3 дугаар улиралд MSE A индексийн хэлбэлзэл 227.9 пунктээр өссөн, MSE Б индексийн хэлбэлзэл 157.5 нэгжээр буурсан үзүүлэлттэй байна.

IPO ХИЙСЭН МЭДЭЭЛЭЛ

- 2005 оноос 2020 оны 3 дугаар улирал хүртэл нийт 27 компани IPO хийж нийт 155.9 тэрбум төгрөгийн хөрөнгийг анхдагч зах зээлээс татан төвлөрүүлээд байна.

FPO

FPO ХИЙСЭН МЭДЭЭЛЭЛ

- Монголын анхны Follow on Public Offering (FPO) буюу нэмж хувьцаа гаргах замаар хөрөнгө татан төвлөрүүлэх арилжаа 2007 онд явагдаж байв. 2007 оноос хойш давхардсан тоогоор 9 компани 11 удаагийн арилжаагаар нийт 37.8 тэрбум төгрөгийн хөрөнгийг нэмэлт хувьцаа гаргах замаар татан төвлөрүүлжээ. 2020 онд нэг компанид нэмж хувьцаа гаргах зөвшөөрөл олгосон.

КОМПАНИЙН ӨРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН АНХДАГЧ ЗАХ ЗЭЭЛИЙН АРИЛЖААНЫ МЭДЭЭЛЭЛ

- Монголд бондын анхдагч зах зээлийн арилжаа анх 2001 онд явагдаж байв. 2001 оноос хойш 2020 оны 3 дугаар улирал хүртэл давхардсан тоогоор 15 компани 17 удаагийн арилжаагаар нийт 30.6 тэрбум төгрөгийн хөрөнгийг татан төвлөрүүлээ.

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ОРЧИН

ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

○ Японы олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллага (JICA)–тай хамтран "Монгол Улсын Хөрөнгийн зах зээлийн чадавхыг бэхжүүлэх" төслийн II үе шатыг хэрэгжүүлж байна. Төслийн хүрээнд биржийн бус арилжааны эрх зүйн зохицуулалт, компанийн бондын зах зээлийг хөгжүүлэх, зохицуулалтын орчныг боловсронгуй болгох чиглэлээр хамтран ажиллаж байна.

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

○ Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2020 оны 8 дугаар сарын 12–ны өдрийн 758 дугаар тушаалаар "Гадаад улсын арилжаа эрхлэх байгууллагад бүртгэлтэй хуулийн этгээд Монгол Улсад үнэт цаас гаргах, Монгол Улсын арилжаа эрхлэх байгууллагад бүртгэлтэй компани гадаад улсад гаргах үнэт цаасыг бүртгэх тухай журам"–д нэмэлт, өөрчлөлт оруулан шинэчлэн баталсан.

- Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2020 оны 8 дугаар сарын 12–ны өдрийн 757 дугаар тогтоолоор "Хадгаламжийн бичгийг бүртгэх, нийтэд санал болгон арилжих тухай журам"–ыг Захиргааны ерөнхий хууль болон олон улсын санхүүгийн зах зээлд ашиглагдаж буй хадгаламжийн бичиг гаргах үе шат, дараалал, стандартын дагуу шинэчлэн баталсан.
- Улсын Их Хурлын 2020 оны 21 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Зээлийн хүүг бууруулах стратеги"–ийн 4–т тусгагдсан "Хөрөнгийн зах зээлийг хөгжүүлэх, өрсөлдөөнийг бий болгож санхүүжилтийн зардлыг бууруулах" арга хэмжээний хэрэгжилтийг хангуулах үүрэг бүхий ажлыг хэсгийг Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга, Сангийн сайдын хамтарсан тушаалаар байгуулсан. Тус ажлын хэсгийн хүрээнд хөрөнгийн зах зээлийн дэд бүтцийн байгууллагуудын шимтгэл хураамжийг бууруулах, үнэт цаас гаргагч, хөрөнгө оруулагчдад татварын хөнгөлөлт чөлөөлөлт үзүүлж дэмжих, компанийн бондын биржийн бус зах зээлийг хөгжүүлэх, хөндлөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгч мэргэжлийн байгууллагуудыг чадавхжуулах, банкныг хөрөнгийн зах зээлд оролцох боломжийг нэмэгдүүлэх зэрэг үндсэн 8 чиглэлийн хүрээнд санал, дүгнэлт гарган ажиллаж байна.

ХУРАЛ, СЕМИНАР, УУЛЗАЛТ

○ Санхүүгийн зохицуулах хорооноос "Нээлттэй нийгэм форум"–той хамтран "Хувьцаат компанийн комплайнс, мэдээллийн ил тод байдал" хэлэлцүүлгийг 2020 оны 9 дүгээр сарын 17–ны өдөр зохион байгуулсан бөгөөд хувьцаат компаниуд, санхүүгийн бусад салбарын оролцогч байгууллагууд, мэргэжлийн холбоод, эрдэмтэн судлаачид зэрэг 140 гаруй төлөөлөл оролцсон. Тус хэлэлцүүлгээр хувьцаат компаниудын засаглалын чанарыг сайжруулах, жижиг хувьцаа эзэмшигчдийн эрх ашгийг хамгаалах мөн хөрөнгийн зах зээлийг хөгжүүлэх, өрсөлдөөнийг бий болгох, санхүүжилтийн зардлыг бууруулах чиглэлээр Санхүүгийн зохицуулах хорооноос авч хэрэгжүүлж буй бодлогын томоохон арга хэмжээнүүдийг танилцуулсан.

ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

Нийт хөрөнгө

390.7 тэрбум төгрөг

Хөрөнгийн өсөлт **4.6%**

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Даатгалын нягтрал

60,708 төгрөг

Нягтралын өсөлт
8%

Хүртээмжтэй байдал

Зуучилсан даатгалын
болон давхар даатгалын
хураамж

40.7 тэрбум төгрөг

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

Цэвэр ашиг
17.1
тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

Давхар даатгалын
хураамжийн зардал
35.5%

Бодлого зохицуулалт

САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН БҮТЭЦ

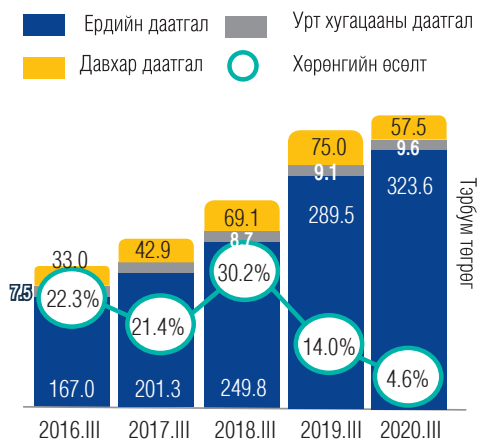
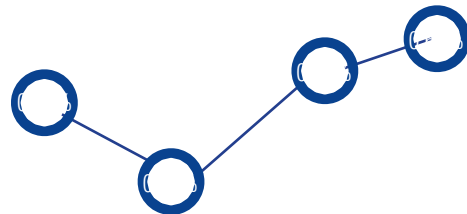
СЗХ–ноос олгосон тусгай зөвшөөрөл, зөвшөөрөл, эрхийн бүртгэлийн хүрээнд тайлант улиралд нийт 319 даатгалын компани, зуучлагч, хохирол үнэлэгч, аудитын компани, актуарч, аудитор мөн 2,448 даатгалын төлөөлөгч үйл ажиллагаа явуулсан.

* Давхар даатгалын зуучлагч давхардсан тоогоор орсон болно.

ДААТГАЛЫН ГҮНЗГИЙРЭЛТ

2020 оны 3 дугаар улиралд даатгалын гүнзгийрэлт 0.62 хувьд хүрч өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 0.01 хувиар өссөн байна.

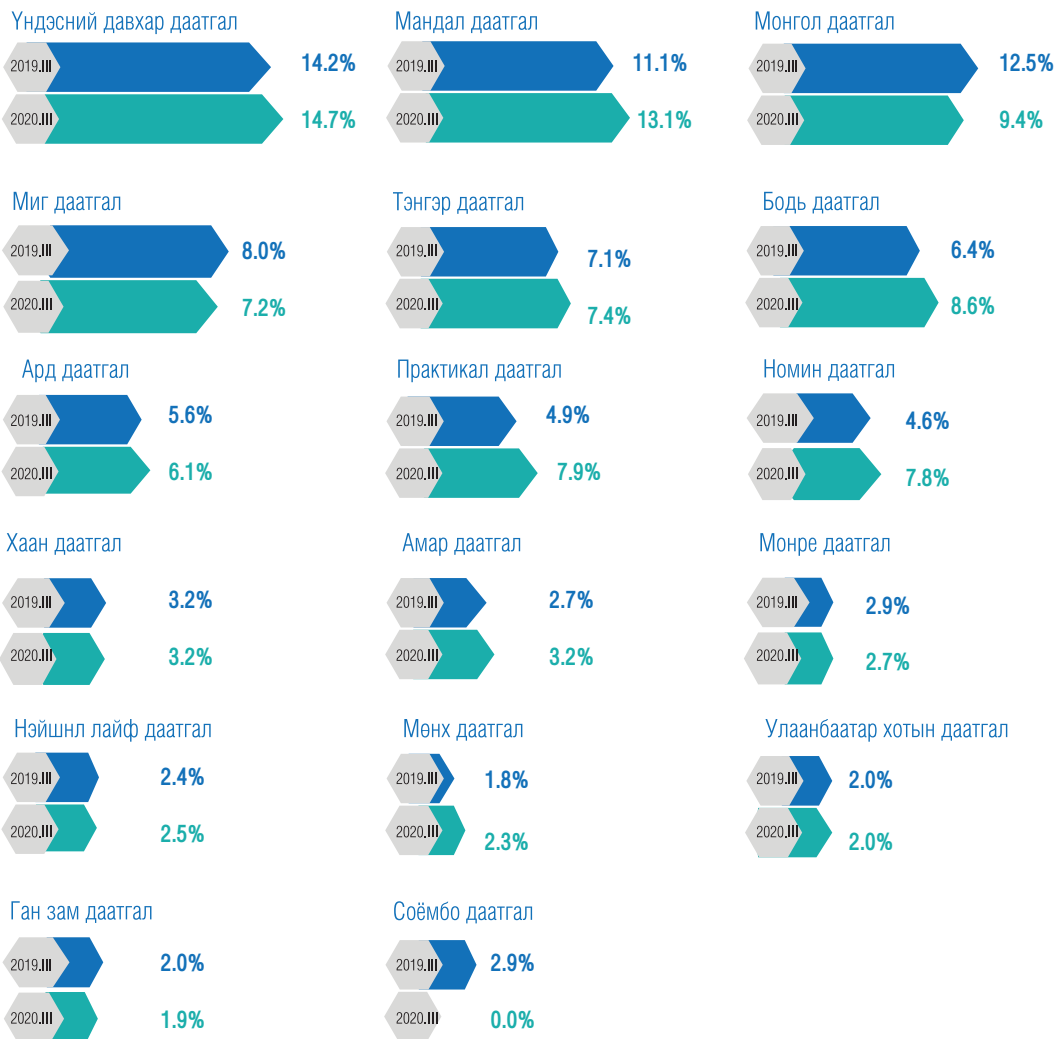
ДААТГАЛЫН КОМПАНИУДЫН НИЙТ ХӨРӨНГӨ

- Тайлант улиралд нийт хөрөнгийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 4.6 хувиар өсөж 390.7 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Ердийн даатгалын компаниудын нийт хөрөнгийн жилийн өсөлт бусад даатгалын төрөлтэй харьцуулахад өмнөх оны мөн үеэс 11.8 хувиар өсөж 323.6 тэрбум төгрөгт хүрч, салбарын нийт хөрөнгийн 82.8 хувийг эзэлж байна.
- Давхар даатгалын компаниудын нийт хөрөнгө өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 23.3 хувиар буурч, 57.5 тэрбум төгрөг хүрсэн нь салбарын нийт хөрөнгийн 14.7 хувийг эзэлж байна. Тайлант улиралд давхар даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх 1 компанийн тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгосонтой холбоотойгоор давхар даатгалын хөрөнгийн өсөлт өмнөх үетэй харьцуулахад буурсан байна.
- Урт хугацааны даатгалын компанийн нийт хөрөнгийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 5.5 хувиар өсөж, 9.6 тэрбум төгрөгт хүрч, салбарын 2.5 хувийг эзэлж байна.

ЗАХ ЗЭЭЛД ЭЗЛЭХ БҮТЭЦ /НИЙТ ХӨРӨНГӨӨР/

Даатгалын компаниудын нийт хөрөнгөд эзлэж буй хувиар нь авч үзвэл 9 хувиас дээш хувийг 3, 6–9 хувийг 6, 3–6 хувийг 2, 3 хувиас доош хувийг 6 компани тус тус бүрдүүлж байна.

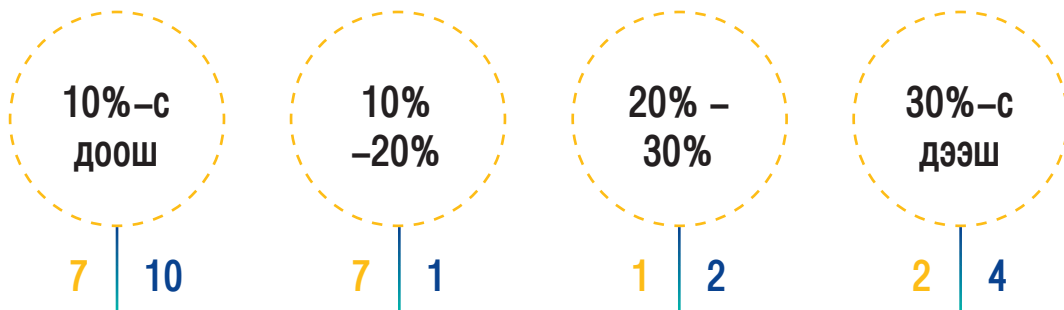
Даатгалын болон давхар даатгалын компаниудын нийт хөрөнгөд эзлэх хувь

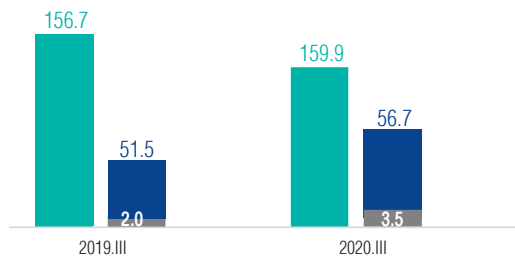
ДААТГАЛЫН КОМПАНИЙН ХӨРӨНГИЙН ӨСӨЛТИЙН ТАРХАЛТ

Нийт даатгалын компаниудын хөрөнгийн дундаж өсөлт 2019 оны 3 дугаар улиралд 20.4 хувь байсан бол тайлант улиралд -0.9 хувьтай байна. Харин хөрөнгийн өсөлтөөр бүлэглэвэл 30 хувиас дээш өсөлттэй 4, 20-30 хувийн өсөлттэй 2, 10-20 хувийн өсөлттэй 1, 10 хувиас доош өсөлттэй 6, нийт хөрөнгийн хэмжээ буурсан 4 компани байна.

2019.III/2020.III

- Ердийн болон урт хугацааны даатгалын нийт хураамж
- Ердийн болон урт хугацааны даатгалын давхар даатгалын хураамж
- Дотоодын давхар даатгалын компанийн нийт хураамж

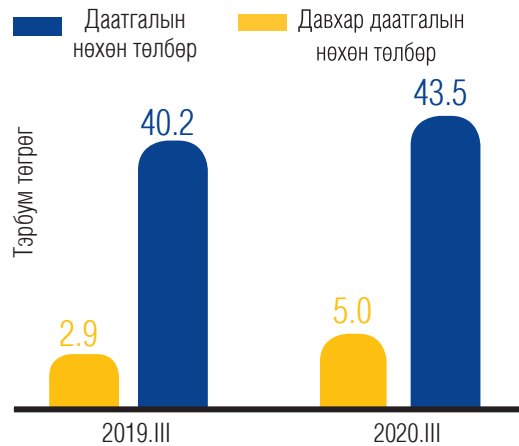

НИЙТ ХУРААМЖ

- Ердийн болон урт хугацааны даатгалын компаниуд 2020 оны 3 дугаар улиралд нийт 159.9 тэрбум төгрөгийн даатгалын хураамжийг төвлөрүүлжээ. Үүнээс: ердийн даатгалын компаниуд 158.9 тэрбум төгрөг буюу 99.4 хувь, урт хугацааны даатгалын компани 1 тэрбум төгрөг буюу 0.6 хувийг бүрдүүлжээ.
- Нийт 56.7 тэрбум төгрөгийг давхар даатгалын хураамжид зарцуулсны 3.5 тэрбум төгрөг буюу 6.1 хувийг дотоодын давхар даатгагчид төлжээ.
- 2020 оны 3 дугаар улирлын ердийн болон урт хугацааны даатгалын нийт хураамж өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 2 хувиар өсчээ.

ДААТГАЛЫН БОЛОН ДАВХАР ДААТГАЛЫН НӨХӨН ТӨЛБӨР

- Даатгалын компаниудын нийт нөхөн төлбөрийн зардал 2020 оны 3 дугаар улиралд 43.5 тэрбум төгрөгт хүрч, өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад нөхөн төлбөрийн зардал 8.2 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.
- Үүнээс ердийн даатгалын компаниудын нөхөн төлбөр 99 хувийг бүрдүүлжээ.
- Тайлант хугацаанд давхар даатгагчийн хариуцсан нөхөн төлбөрийн хэмжээ 72.4 хувиар өсөж 5 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна.

НӨӨЦ САН

- Даатгалын салбарын нийт нөөц сангийн хэмжээ тайлант улиралд өнгөрсөн оны мөн үеэс 6.3 хувиар өсөж 180.5 тэрбум төгрөгт хүрсэн.
- Тайлант улиралд ердийн даатгалын компаниудын нийт нөөц сангийн хэмжээ өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 7.3 хувиар өсөж 150.7 тэрбум төгрөг, урт хугацааны даатгалын компанийн нөөц сан 16.5 хувиар өсөж 2.6 тэрбум төгрөг, давхар даатгалын компанийн нөөц сан 0.5 хувиар өсөж 27.1 тэрбум төгрөг болов.

180.5
Тэрбум төгрөг
2020.III

169.7
Тэрбум төгрөг
2019.III

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

ДААТГАЛЫН НЯГТРАЛ

Даатгалын нягтралын үзүүлэлт буюу нэг хүнд ногдох хураамжийн орлогын харьцаа нь салбарын хүртээмж, эрэлтийг илэрхийлдэг. Хүн амын тоог жилд нэг удаа тооцдог тул даатгалын нягтралыг улирлаар тооцох боломжгүй юм. Иймд 2019 оны жилийн эцсийн байдлаар үзүүлээ.

Даатгалын нягтралыг ангиллаар авч үзвэл, нэг хүнд ногдох ердийн даатгалын хураамж 9.2 хувиар өсөж 60,315 төгрөг болсон бол урт хугацааны даатгалын хураамж 12.1 хувиар буурч 393 төгрөгт хүрсэн байна.

ДААТГАЛЫН ГЭРЭЭНИЙ ТОО

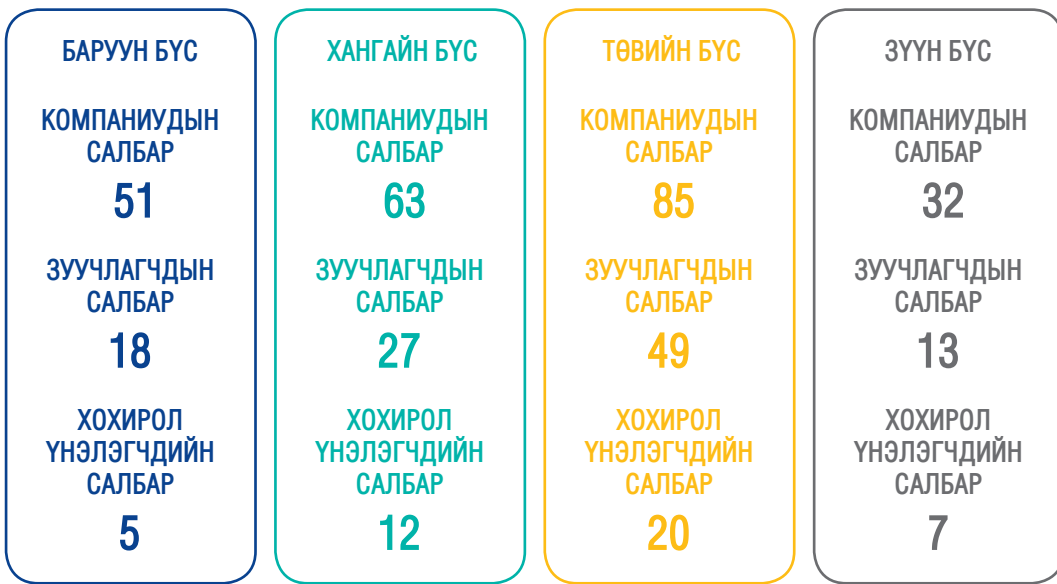
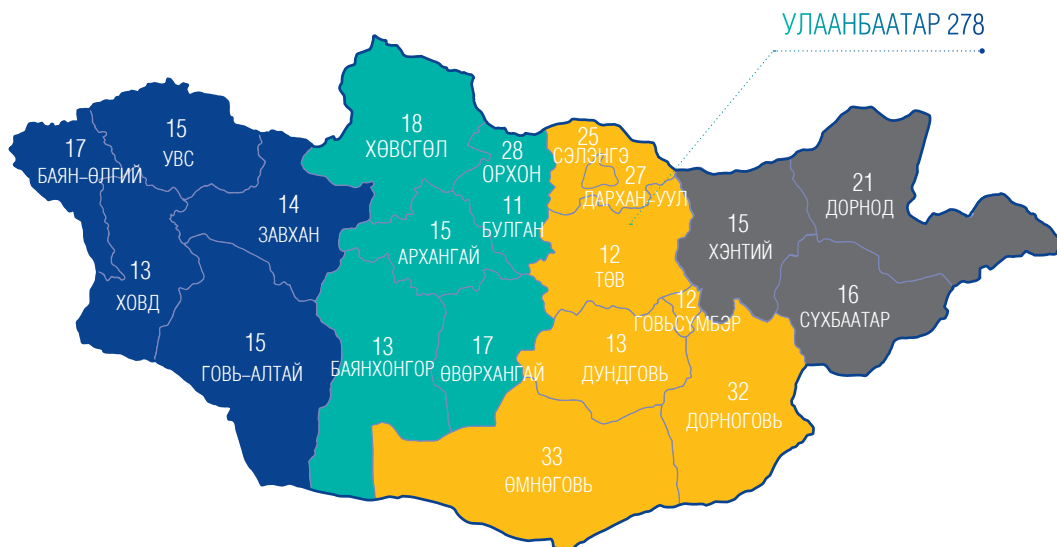
2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар нийт 0.9 сая даатгалын гэрээ байгуулагдсан байна. Үүнээс 82.7 хувь нь буюу 772,390 хувь хүнтэй, 17.3 хувь буюу 161,686 хуулийн этгээдтэй байгуулсан.

ХУВЬ ХҮН **772,390**

ХУУЛИЙН
ЭТГЭЭД **161,686**

Даатгалын үйлчилгээний хүртээмжийг илэрхийлэгч өөр нэгэн үзүүлэлт нь даатгалын компанийн салбар, зуучлагчдын тоо юм. Даатгалын компани, зуучлагч, хохирол үнэлэгч компаниудын нийт 2,246 салбар, төлөөлөгчийн газар 21 аймагт байршиж байна. Эдгээр салбарыг бүсээр ангилвал хангайн бүсэд хамгийн их буюу 706, төвийн бүсэд 677, баруун бүсэд 574, зүүн бүсэд хамгийн бага буюу 289 салбар, төлөөлөгчийн газар тус тус үйл ажиллагаа явуулж байна.

ТӨЛӨӨЛӨГЧИД

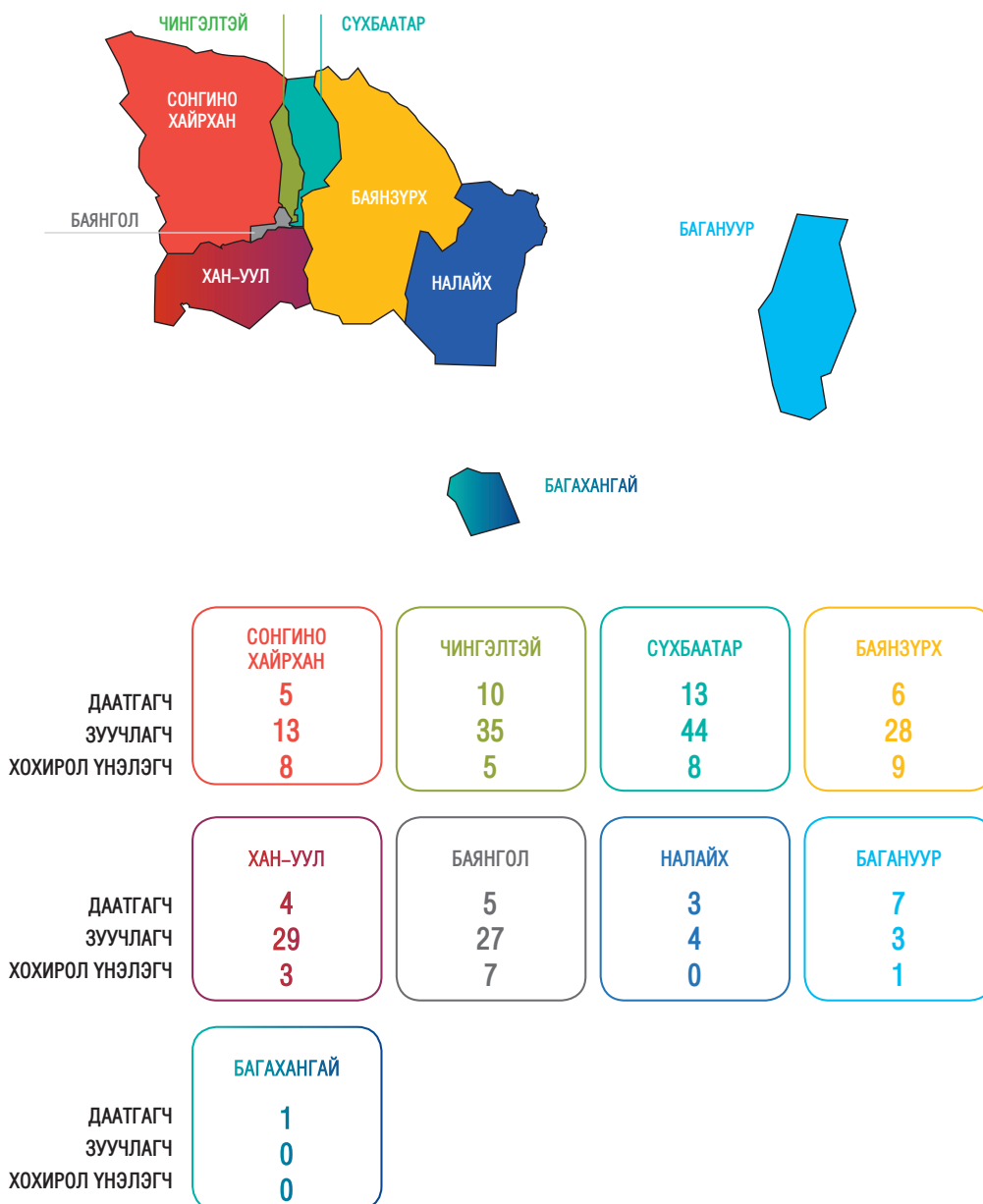
500

604

523

237

- Тайлант хугацаанд Улаанбаатар хотод нийт даатгалын компанийн 54, даатгалын зуучлагчийн 183, хохирол үнэлэгчийн 41 салбар Хороонд бүртгэлтэй байна.
- Эдгээрийг дүүргээр ангилан үзвэл салбар нэгжийн 93.1 хувь нь төвийн 6 дүүрэгт төвлөрчээ.
- Түүнчлэн Хороонд бүртгэлтэй даатгалын компанийн төлөөлөгчийн газар 12 байгаагаас БНСУ болон БНХАУ-д тус тус нэг төлөөлөгчийн газар байна.

БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- Ердийн болон урт хугацааны даатгалын нийт 23 хэлбэрээс “Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгал”-аас бусад нь сайн дурын даатгалын хэлбэр юм.

Даатгалын нийт хураамж

2019.III

2020.III

Даатгалын нөхөн төлбөр

2019.III

2020.III

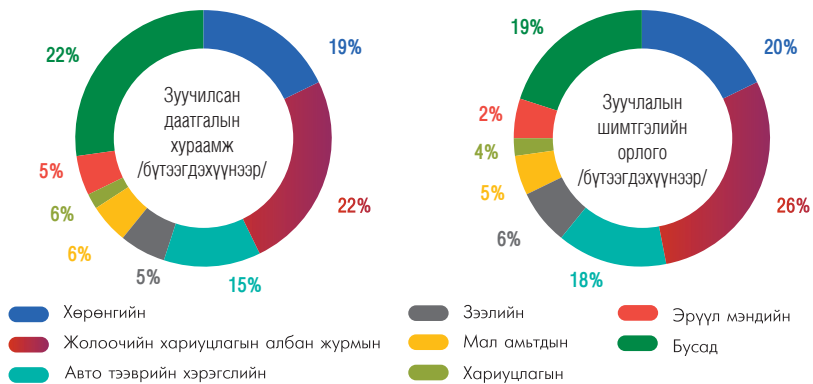
АЛБАН ЖУРМЫН ДААТГАЛ

- Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын нийт хураамж тайлант улиралд 29.4 тэрбум төгрөгт хүрч, нийт даатгалын хураамжийн орлогын 18.4 хувийг эзэлж байна. Нөхөн төлбөрийн хувьд өнгөрсөн оны мөн үеэс 1.9 хувийн бууралттай байна.
- Энэ улиралд 13.1 тэрбум төгрөгийн нөхөн төлбөр хэлбэрээр олгосон нь салбарын нийт нөхөн төлбөрийн зардлын 30.1 хувийг бүрдүүлжээ.

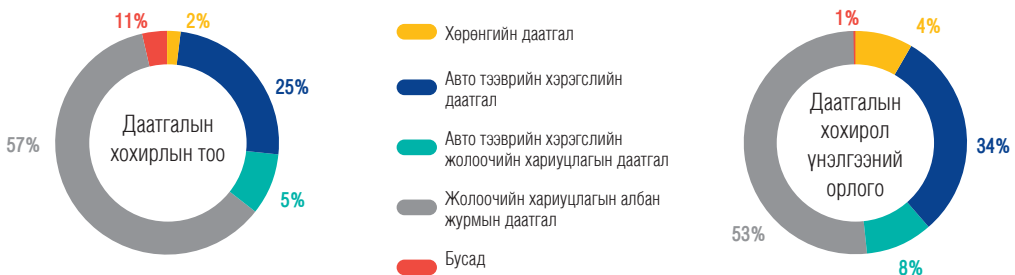
ДААТГАЛЫН ЗУУЧЛАГЧИД

- 2020 оны 3 дугаар улиралд даатгалын зуучлагчдын төвлөрүүлсэн даатгалын болон давхар даатгалын хураамж 40.7 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна. Харин даатгалын зуучлагчдын зуучлалын шимтгэлийн орлого өнгөрсөн оны мөн үед 7.5 тэрбум төгрөг байсан бол тайлант улиралд 1.1 тэрбум төгрөгөөр өсөж 8.6 тэрбум төгрөгт хүрэв.

ДААТГАЛЫН ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧИД

- Тайлант улиралд даатгалын хохирол үнэлэгч компаниуд нийт 19,777 хохирлыг 18.6 тэрбум төгрөгөөр үнэлэв. Нийт даатгалын хохирол үнэлгээний орлого өнгөрсөн жилийн мөн үетэй харьцуулахад 25.2 сая төгрөгөөр буурч, 753.7 сая төгрөгт хүрэв.

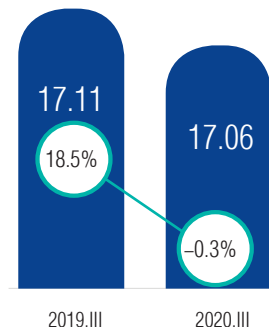
АШИГТ АЖИЛЛАГАА

ДААТГАЛЫН КОМПАНИУДЫН ЦЭВЭР АШГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

- Тайлант улиралд даатгалын компаниудын цэвэр ашиг өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 54.1 сая төгрөгөөр буурч 17.1 тэрбум төгрөгт хүрсэн.
- Татварын дараах цэвэр ашгийн өсөлтийг бүлэглэн авч үзвэл цэвэр ашгийн хэмжээ буурсан 9, 50% хүртэлх өсөлттэй 2, 50%-100%-ийн өсөлттэй 1, 100%-аас дээш өсөлттэй 5 даатгалын компани байна.

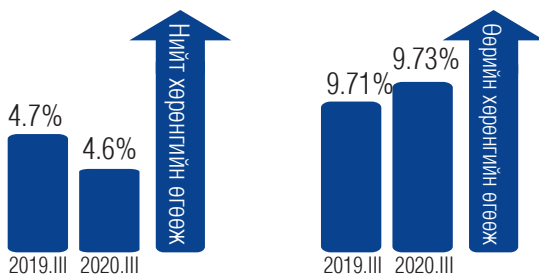
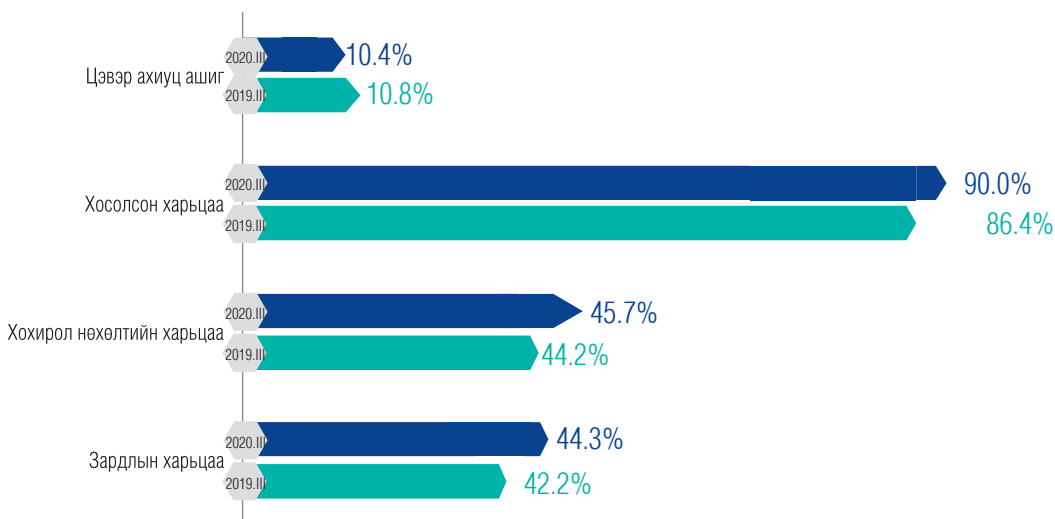
■ Даатгалын салбарын татварын дараах цэвэр ашиг /тэрбум төгрөг/

○ ТДЦА-ийн өсөлт

ГОЛЛОХ ХАРЬЦААНУУД

- Хохирол нөхөлтийн харьцаа тайлант улиралд өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 1.5 пунктээр өссөн үзүүлэлттэй байв.
- Зардлын харьцаа өмнөх оны мөн үеэс 2.1 пунктээр буурч 44.3 хувь болжээ.
- Даатгалын салбарын цэвэр ахиуц ашгийн харьцаа тайлант улиралд 0.4 пунктээр буурч 10.4 хувьд хүрлээ.

АШИГТ АЖИЛЛАГААНЫ КОЭФФИЦИЕНТ

- Салбарын өөрийн хөрөнгийн өгөөж 2019 оны 3 дугаар улиралд 9.71 хувьтай байсан бол 2020 оны 3 дугаар улиралд 0.02 пунктээр өсөж 9.73 хувьд хүрлээ. Нийт хөрөнгийн өгөөжийн хувьд 2019 оны 3 дугаар улиралд 4.7 хувьтай байсан бол 2020 оны 3 дугаар улиралд 0.1 пунктээр бууран 4.6 хувьд хүрлээ.

ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ЭРСДЭЛ

- Монгол Улсын даатгалын зах зээлийн тулгамдаж буй асуудлын нэг нь валютын ханшийн эрсдэл юм.
- Даатгалын компаниудын дийлэнх нь гадаад улсад давхар даатгуулдаг бөгөөд сүүлийн гурван жилийн хугацаанд 1 жилд дунджаар 50 гаруй тэрбум төгрөгийг гадаад улс руу шилжүүлсэн.
- Даатгалын компаниудын гадаад улсад төвлөрүүлсэн давхар даатгалын хураамж ийн зардал тайлант улиралд даатгалын нийт хураамжийн 35.5 хувьтай тэнцэж байна.

35.5%

Давхар даатгалын хураамжийн нийт хураамжид эзлэх хувь

- Тайлант улиралд даатгалын компаниудын нийт хөрөнгийн 56.9 хувийг хөрөнгө оруулалт, үүний 85.5 хувийг хадгаламж, хадгаламжийн сертификат хэлбэрээр хийсэн хөрөнгө оруулалт бүрдүүлж байна.
- Хадгаламж, хадгаламжийн сертификат болон үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалтаас даатгалын компаниуд 2020 оны 3 дугаар улиралд нийт 17.8 тэрбум төгрөгийн хүүгийн орлого олсон байна.

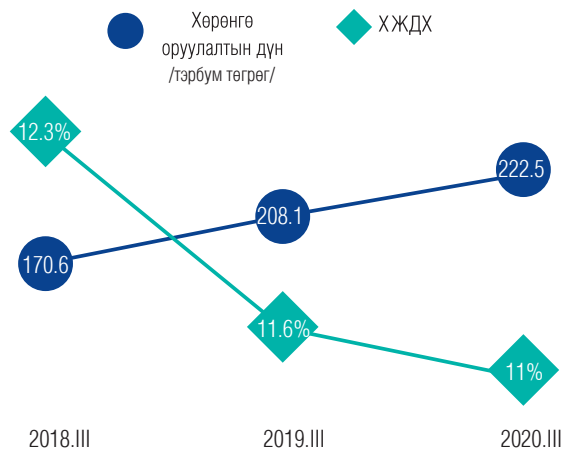
56.9%

Хөрөнгө оруулалтын дүн

Давхар даатгалын хураамж

Даатгалын нийт хөрөнгө оруулалт ба хадгаламжийн жигнэсэн дундаж хүү

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

o ХБНГУ-ын Олон улсын хамтын ажиллагааны нийгэмлэг (GIZ), Хүртээмжтэй даатгалын асуудлаарх Азийн орнуудын мэдлэг туршлага солилцох сүлжээ (MEFIN)-тэй хамтран 2020 оны 9 дүгээр сарын 29, 30-ны өдрүүдэд “Уур амьсгалын болон гамшгийн цар тахлын эрсдэлийг бууруулах нь” сэдвийн хүрээнд цахим хэлбэрээр MEFIN-ий гишүүн болон бусад холбогдох байгууллагын нийт 70 орчим даатгалын салбарын мэргэжилтэн, зохицуулах байгууллагын төлөөлөл, зочин илтгэгчид оролцсон Төр-Хувийн хэвшлийн Олон улсын зөвлөлдөх ээлжит 9 дүгээр уулзалт, хэлэлцүүлэг зохион байгуулагдсан ба Монгол Улсаас Санхүүгийн зохицуулах хороо, Онцгой байдлын ерөнхий газрын албан хаагчид болон Монголын даатгалын холбоо, Монголын даатгалын зуучлагчдын холбооны төлөөллүүд оролцож мэдлэг, туршлагаа солилцлоо.

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

- o Санхүүгийн зохицуулах хорооны даргын 2020 оны 354 дүгээр тушаалаар Монгол банк, Монголын банкны холбоо, Монголын даатгалын холбоо, Монголын ипотекийн корпорацийн төлөөллүүдээс бүрдсэн Ипотекийн даатгалын үйл ажиллагааны өнөөгийн нөхцөл байдал, тулгамдаж буй асуудал, тэдгээрийг шийдвэрлэх гарц шийдлийг тодорхойлох, санал дүгнэлт боловсруулах чиг үүрэг бүхий ажлын хэсгийг байгуулсан.
- o Хорооны 2019 оны 02 дугаар тогтоолоор баталсан “Даатгалын багц дүрэм”-ийн нэгдүгээр хавсралт “Даатгал, даатгалын мэргэжлийн оролцогчийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг авах хүсэлт гаргахад бүрдүүлэх баримт бичгийн жагсаалт болон даатгагч, даатгалын мэргэжлийн оролцогчид тавигдах шаардлага, дагаж мөрдөх үзүүлэлт” болон арван гуравдугаар хавсралт “Даатгагчийн давхар даатгалын төлөвлөгөөнд тавигдах шаардлага”-ыг тус тус шинэчлэн найруулж, дөрөвдүгээр хавсралт “Даатгалын нөөц санд болон албан журмын даатгалын санд төвлөрүүлэх хөрөнгийн хэмжээ, түүнийг хөрөнгө оруулалтад байршуулахад тавигдах нөхцөл, шаардлага” болон хоёрдугаар хавсралт “Даатгагчийн төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлт, түүнд хяналт тавих журам”-д нэмэлт өөрчлөлт оруулах төслийг боловсруулсан.
- o Олон улсын даатгалын хянан шалгагчдын холбооноос боловсруулсан даатгалын тулгуур зарчим ICP.22 “Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх”-ийг нэвтрүүлэх хүрээнд даатгалын салбарын ажилтнуудын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх гэмт хэрэгтэй холбогдох мэдлэгийг болон комплаенсын чиг үүргийг сайжруулах зорилготойгоор “Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхээс урьдчилан сэргийлэх” тухай гарын авлагыг боловсруулж байна.

ХУРАЛ, СЕМИНАР, УУЛЗАЛТ

o 2020 оны 10 дугаар сарын 27, 28-ны өдрүүдэд Монгол Улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх үндэсний эрсдэлийн үнэлгээ хийх ажлын хүрээнд “Даатгалын салбарын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлд өртөмтгий байдлын үнэлгээ” болон “Хүртээмжтэй даатгалын бүтээгдэхүүний мөнгө угаах эрсдэлийн үнэлгээ”-ний хэлэлцүүлгийг салбарын оролцогчдод болон холбогдох байгууллагуудад зохион байгуулсан.

БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА

Нийт хөрөнгө

1.9

их наяд төгрөг

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Хөрөнгийн өсөлт

19.3%

Дундаж зээлийн хэмжээ

2.5 сая төгрөг

Харилцагч

2.6 сая

Хүртээмжтэй байдал

Зээлийн ББСБ

92.9%

7.1%

Зөвхөн гадаад валютын
арилжааны ББСБ

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

Нийт орлого

303.9

тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

Z индекс

27.1

Чанаргүй зээлийн нийт
зээлд эзлэх хувь

9.4%

Бодлого зохицуулалт

САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

- 2020 оны 3 дугаар улиралд Хорооноос олгосон тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр 533 ББСБ үйл ажиллагаа явуулав.
- Эдгээрийн 77 буюу 14.4 хувь нь орон нутагт, 456 буюу 85.6 хувь нь нийслэл Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

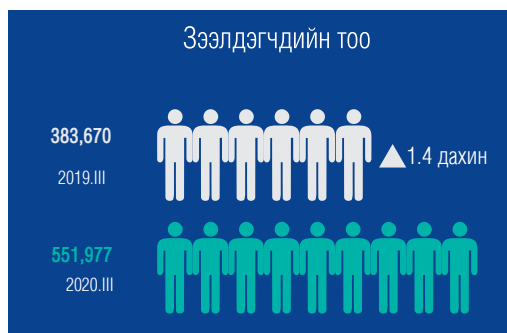
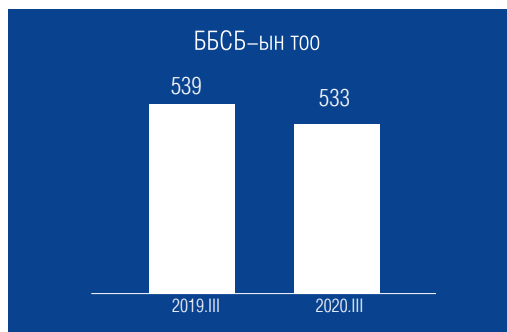

Нийт ББСБ-уудын 5.6 хувь нь гадаадын хөрөнгө оруулалттай, 94.4 хувь нь үндэсний хөрөнгө оруулалттай байна.

БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ХӨРӨНГӨ

2020 оны 3 дугаар улиралд ББСБ-уудын нийт хөрөнгийн хэмжээ 1.9 их наяд төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 313.5 тэрбум төгрөгөөр буюу 19.3 хувиар өсчээ.

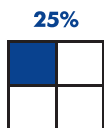
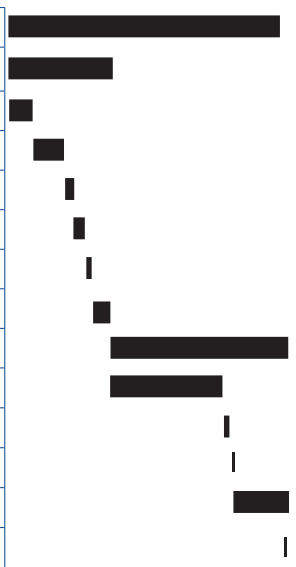
ББСБ-уудын активын бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/

Нийт хөрөнгийн дүн	1942.1	100.0%
Эргэлтийн хөрөнгө	1868.8	96.2%
Мөнгөн хөрөнгө	415.2	21.4%
Зээл /цэврээр/	1263.7	65.1%
Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт /цэврээр/	9.6	0.5%
Факторингийн тооцооны авлага /цэврээр/	4.8	0.2%
Өмчлөх бусад үл хөдлөх болон өмчлөх бусад хөрөнгө /цэврээр/	10.9	0.6%
Бусад хөрөнгө	164.6	8.1%
Эргэлтийн бус хөрөнгө	73.3	3.8%

ББСБ-уудын пассивын бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/

Нийт өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгийн дүн	1942.1	100.0%
Өр төлбөр	565.4	29.1%
Санхүүгийн эх үүсвэр	141.9	7.3%
Дотоод, гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад төлөх өглөг	206.5	10.6%
Бусад эх үүсвэр	42.9	2.2%
ББСБ-аас гаргасан өрийн бичиг	61.3	3.2%
Төслийн зээлийн санхүүжилт	21.3	1.1%
Бусад өр төлбөр	91.4	4.7%
Эздийн өмч	1376.6	70.9%
Хувьцаат капитал	979.5	50.4%
Бусад өмч	33.1	1.7%
Сангууд	0.7	0.0%
Хуримтлагдсан ашиг/ алдагдал	362.5	18.7%
Хоёрдогч өглөг	0.8	0.0%

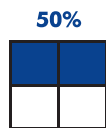

8 ББСБ

75%

180 ББСБ

42 ББСБ

100%

533 ББСБ

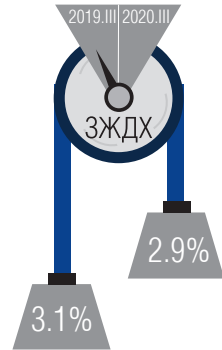
Зах зээлд эзлэх хувь хэмжээ буюу нийт хөрөнгөд эзлэх хувиар нь харвал салбарын нийт хөрөнгийн

- 25 хувийг хамгийн их хөрөнгө бүхий 8 ББСБ;
- 50 хувийг хамгийн их хөрөнгө бүхий 42 ББСБ;
- 75 хувийг хамгийн их хөрөнгө бүхий 180 ББСБ эзэлж байна.

Нийт зээл /тэрбум төгрөг/

Зээлийн хүү: 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар ББСБ-уудын олгосон зээлийн жигнэсэн дундаж сарын хүү 2.9 хувьд хүрч буурлаа.

НИЙТ ЗЭЭЛ

2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар салбарын нийт зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 16.1 хувиар буюу 188.6 тэрбум төгрөгөөр өссөн дүнтэй байна.

2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар нийт зээлийн үлдэгдлийн 97.4 хувийг төгрөгөөр олгосон зээл, үлдсэн 2.6 хувийг валютаар олгосон зээл эзлэж байна.

97.4%

ХЭВИЙН

86.7%

-0.1%

ХУГАЦАА ХЭТЭРСЭН

3.8%

-0.3%

ЧАНАРГҮЙ

9.4%

+0.5%

1,200.4 тэрбум төгрөг | Олгосон зээл

Төлөгдсөн зээл | 1,086.9 тэрбум төгрөг

Хэрэглээ

64.4%

65.6%

Бөөний болон жижиглэн худалдаа

11.9%

13.8%

Барилга

7.4%

6.3%

Уул, уурхай олборлолт

1.9%

2.5%

Байр сууц болон хоол хүнсээр үйлчлэх үйлчилгээ

3.2%

2.2%

Машин, мотоциклийн засвар үйлчилгээ

2.4%

1.7%

Боловсруулах үйлдвэр

1.1%

1.5%

Бусад

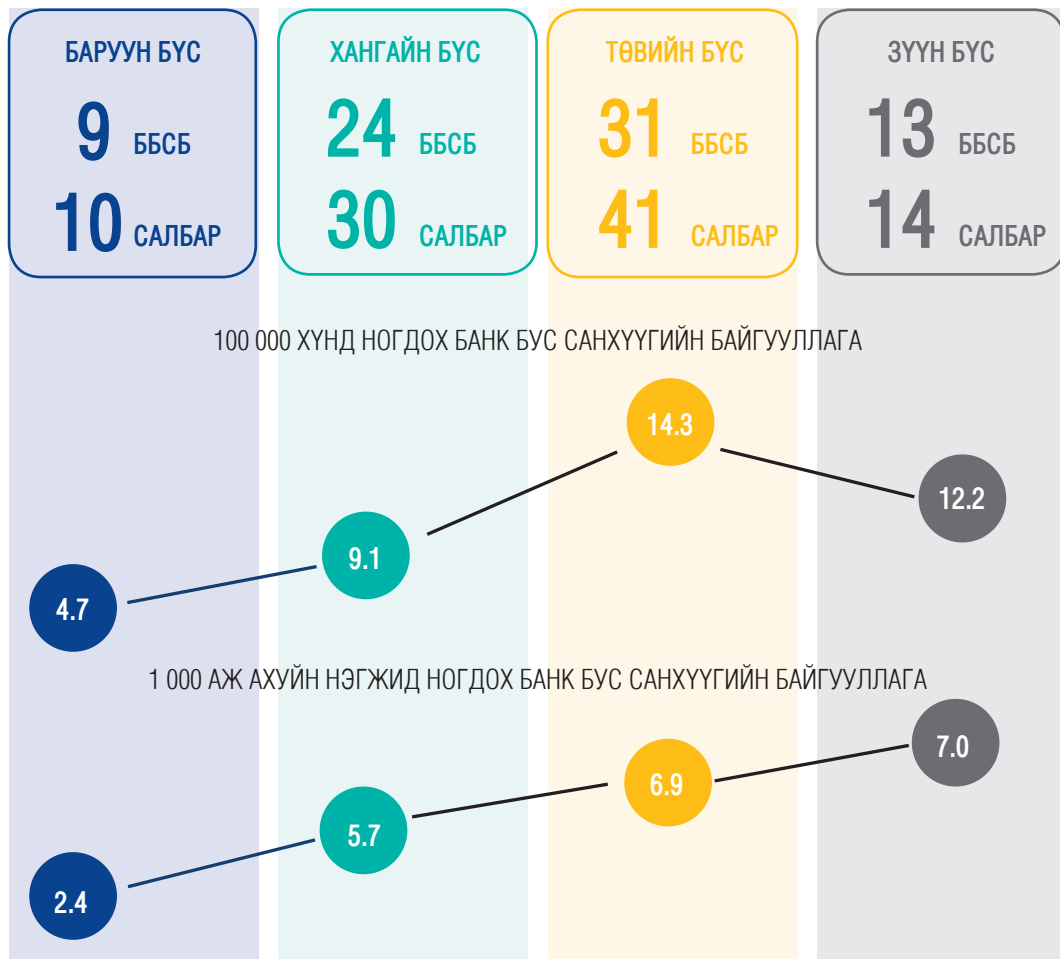

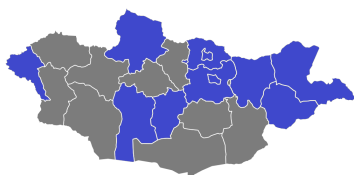
7.7%

6.4%

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

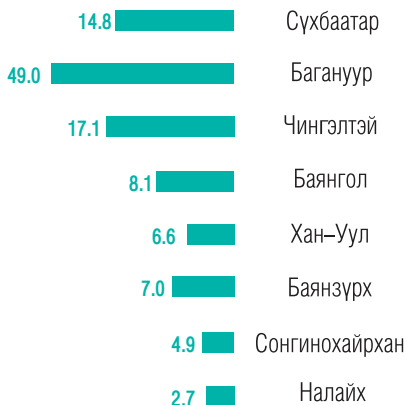
Улсын хэмжээнд тусгай зөвшөөрлийн дагуу үйл ажиллагаа эрхэлж буй 533 ББСБ нийт 285 салбартай байна. ББСБ-ыг зураглалаар харуулвал дийлэнх нь буюу 85.6 хувь нь Улаанбаатар хотод байршилтай байна.

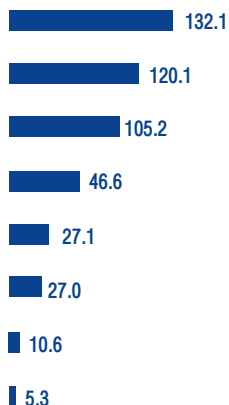

Олон улсын санхүүгийн хүртээмжийн нийгэмлэг (AFI)-ээс санхүүгийн хүртээмжийг тооцоход сонголттой байдлын үзүүлэлт болох дор хаяж 3 санхүүгийн байгууллага бүхий засаг захиргааны нэгжийн хувийг тооцохыг зөвлөсөн байдаг. Нийт 21 аймгийн 52.4 хувь буюу 11 аймагт 3 буюу түүнээс дээш тооны банк бус санхүүгийн байгууллага байна.

1 000 аж ахуйн нэгжид ногдох

100 000 хүн амд ногдох

Улаанбаатарт үйл ажиллагаа явуулж буй 456 ББСБ-ын 35.5 хувь нь Сүхбаатар дүүрэгт, 29.2 хувь нь Чингэлтэй дүүрэгт, 15.8 хувь нь Баянгол дүүрэгт, 11.2 хувь нь Баянзүрх дүүрэгт, 6.6 хувь нь Хан-Уул дүүрэгт, 1.5 хувь нь Сонгинохайрхан дүүрэгт, 0.2 хувь нь Багануур дүүрэгт тус тус байна.

ББСБ-УУДЫН ХҮРТЭЭМЖ, ГАЗАРЗҮЙН БАЙРШЛААР

- Монгол Улсын хэмжээнд 18–64 насны 100,000 иргэнд 26 банк бус санхүүгийн байгууллага, 1000 аж ахуйн нэгжид 26 ББСБ ногдож байна.
- Орон нутгийн хэмжээнд уг харьцаанууд нь 10, 5 байгаа бөгөөд бүс нутгийн хувьд Төвийн бүс 100,000 иргэнд 14, 1000 аж ахуй нэгжид 7 банк бус санхүүгийн байгууллага ногдож байгаагаар ББСБ-ын хүртээмжээр тэргүүлж байна.

Улсын хэмжээнд
100 000 хүнд

26
ББСБ

1 000 аж
ахуйн нэгжид

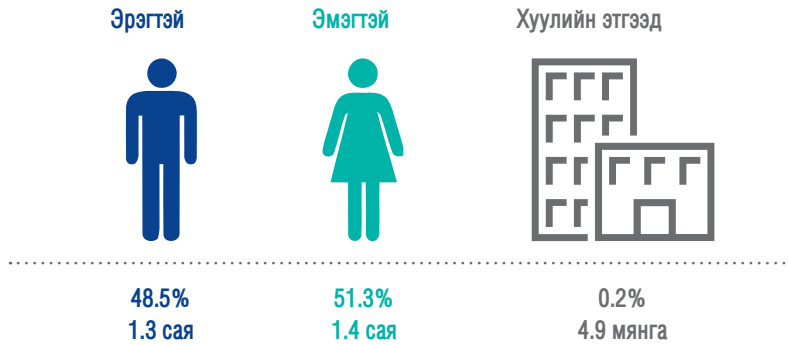
26
ББСБ

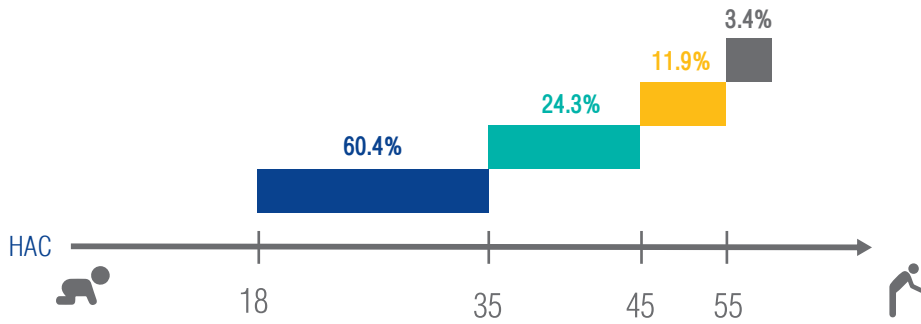
ДУНДАЖ ЗЭЭЛ

- 2020 оны 3 дугаар улиралд Монгол Улсын хэмжээнд ББСБ-аас нэг зээлдэгч дунджаар 2.5 сая төгрөгийн зээл авсан бол орон нутагт энэхүү үзүүлэлт 2.3 сая төгрөг, Улаанбаатар хотын хувьд 2.5 сая төгрөгийн зээлтэй байна.
- Харин уг үзүүлэлт өмнөх оны мөн үед улсын хэмжээнд 3.0 сая төгрөг байсан ба тайлант улирлын хувьд ББСБ-аас зээл авсан нэг зээлдэгчид ногдох зээлийн дундаж хэмжээ 23.9 хувиар буюу 587.7 мянган төгрөгөөр буурчээ.
- Энэхүү бууралт нь зээлдэгчдийн тооны өсөлттэй холбоотой.
- Нийт зээлдэгчдийн тоо 552.0 мянга байгаа нь давхардсан тоогоор хөдөлмөрийн насны буюу 18–64 насны 100 хүн тутмын 17 нь ББСБ-аас зээлтэй байна гэсэн үг юм.

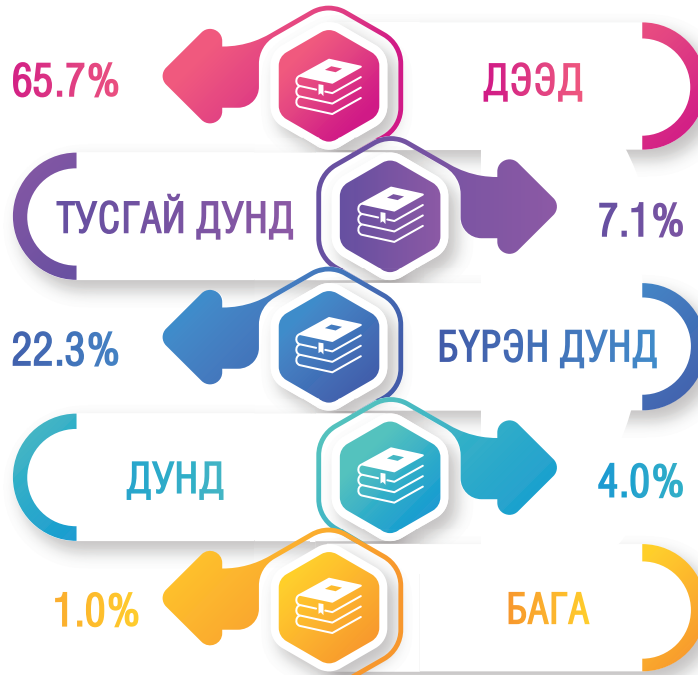
ББСБ-ын харилцагчид

ББСБ-ын зээлдэгчид /насны бүлгээр/

ББСБ-ын зээлдэгчид /боловсролын түвшингээр/

БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

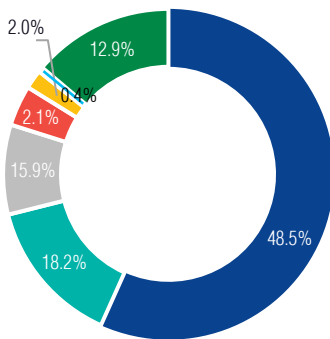
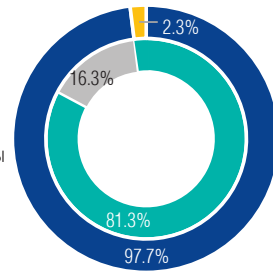
ББСБ-ЫН ТОО, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТӨРЛӨӨР /ДАВХАРДСАН ТООГООР/

БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ОРЛОГО

- 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар банк бус санхүүгийн байгууллагуудын нийт орлого 303.9 тэрбум төгрөгт хүрэв.
- Нийт орлогын 97.7 хувийг үндсэн үйл ажиллагааны орлого буюу хүүгийн болон хүүгийн бус орлого бүрдүүлж байна. Үүнээс нийт орлогын 81.3 хувь буюу 247.2 тэрбум төгрөгийг хүүгийн орлого, 16.3 хувь нь буюу 49.6 тэрбум төгрөгийг хүүгийн бус орлого бүрдүүлж байна.

- Хүүгийн орлого
- Хүүгийн бус орлого
- Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого
- Үндсэн үйл ажиллагааны орлого

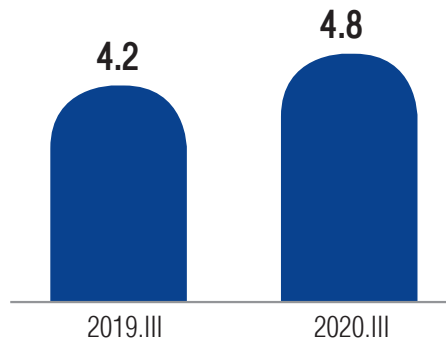
- Үйлчилгээний хураамж, шимтгэлийн орлого
- Ханш болон үнэлгээний тэгшитгэлийн орлого
- Арилжааны орлого
- Картын үйлчилгээний орлого
- Мөнгөн гуйвуулгын орлого
- Санхүүгийн зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх үйлчилгээний орлого
- Бусад

ХҮҮГИЙН БУС ОРЛОГЫН ЗАДАРГАА

- Хүүгийн бус орлогын 48.5 хувийг үйлчилгээний хураамж, шимтгэлийн орлого, 18.2 хувийг ханш болон үнэлгээний тэгшитгэлийн орлого, 15.9 хувийг арилжааны орлого, 2.1 хувийг картын үйлчилгээний орлого, 2.0 хувийг мөнгөн гуйвуулгын орлого, 0.4 хувийг санхүүгийн зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх үйлчилгээний орлого, 12.9 хувийг бусад орлого тус тус бүрдүүлж байна.

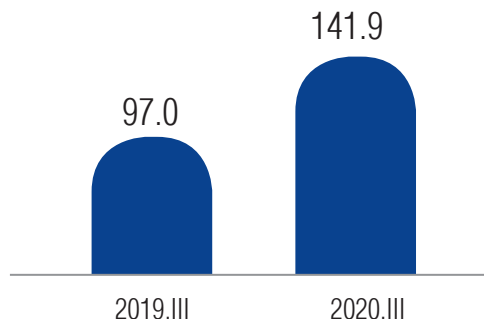
- Факторингийн үйлчилгээ гэдэг нь зээлдүүлэгч буюу үүрэг гүйцэтгүүлэгчээс мөнгөн төлбөрийн үүргийг шаардах эрхээ гуравдагч этгээдэд бүхэлд нь худалдах, энэхүү эрхийг хүлээн авагч нь эрхээ хэрэгжүүлэх болон үүсэн гарах үр дагаврыг бүхэлд нь хариуцах үйл ажиллагааг хэлдэг. 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар салбарын хэмжээнд нийт 4.8 тэрбум төгрөгийн факторингийн цэвэр авлага бүртгэлтэй байна.

Факторингийн үйлчилгээний цэвэр авлага /тэрбум төгрөг/

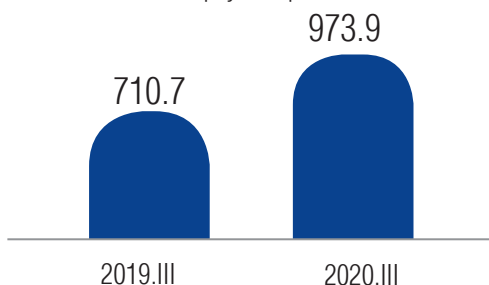

- Салбарын хэмжээнд нийт 40 ББСБ итгэлцлийн үйлчилгээг эрхэлж байна.
- Тэдгээрийн үзүүлсэн итгэлцлийн үйлчилгээний нийт өглөг 141.9 тэрбум төгрөг байгаа ба өмнөх оны мөн үеэс 46.3 хувиар өслөө.

Итгэлцлийн үйлчилгээний өглөг /тэрбум төгрөг/

Мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээний орлого /тэрбум төгрөг/

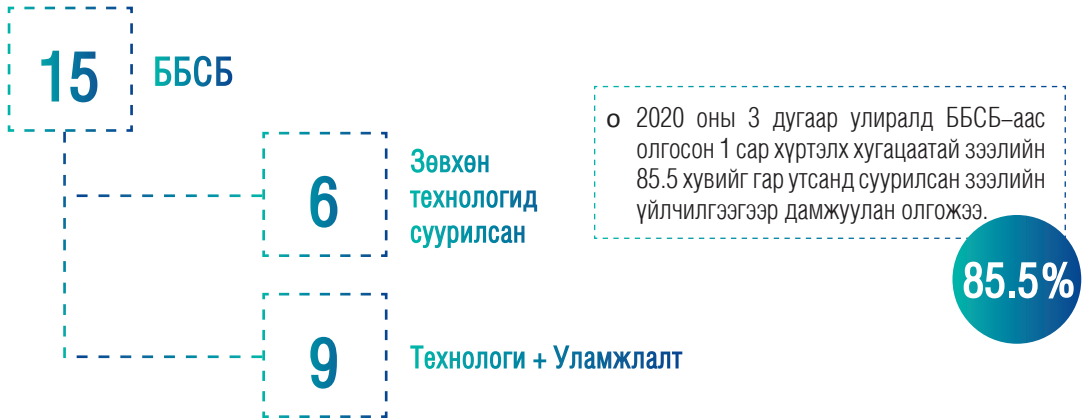
- 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар 33 ББСБ мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байгаагаас тайлант улиралд 13 нь 973.9 сая төгрөгийн орлогыг олжээ. Энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 263.2 сая төгрөгөөр өссөн үзүүлэлт юм.

ХУДАЛДСАН, ХУДАЛДАН АВСАН ВАЛЮТЫН МЭДЭЭ

2020 оны 3 дугаар улиралд ББСБ-ууд нийт 1.2 их наяд төгрөгийн валют худалдан авч, 1.1 их наяд төгрөгийн валютыг худалдсан байна. БНХАУ-ын юань нь худалдаж авсан валютын 48.4 хувийг, худалдсан валютын 46.4 хувийг бүрдүүлж байна.

ВАЛЮТЫН НЭР	Худалдаж авсан	Худалдсан
	Дүн /тэрбум төгрөг/	Дүн /тэрбум төгрөг/
БНХАУ-ЫН ЮАНЬ	512.4	494.5
АНУ-ЫН ДОЛЛАР	507.6	498.2
ЕВРО	90.4	87.1
БНСУ-ЫН ВОН	16.0	14.8
ЯПОНЫ ИЕН	17.6	12.9
БУСАД	20.5	16.8

ФИНТЕК

- o Салбарын нийт харилцагчдын 90.2 хувь нь эдгээр ББСБ-ын харилцагчид буюу технологид суурилсан зээлийн үйлчилгээг хүртэх боломжтой байна.
- o Нийт зээлдэгчдийн 50.6 хувь нь зөвхөн гар утсаараа дамжуулан зээл авч байна.

o 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар зөвхөн гар утсаар дамжуулан санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлэгч ББСБ-ын зээлийн үлдэгдлийн 90.1 хувийг хэвийн, 3.2 хувийг хугацаа хэтэрсэн, 6.7 хувийг чанаргүй зээлийн үлдэгдэл тус тус бүрдүүллээ.

90.2%

■ Финтек

■ Бусад

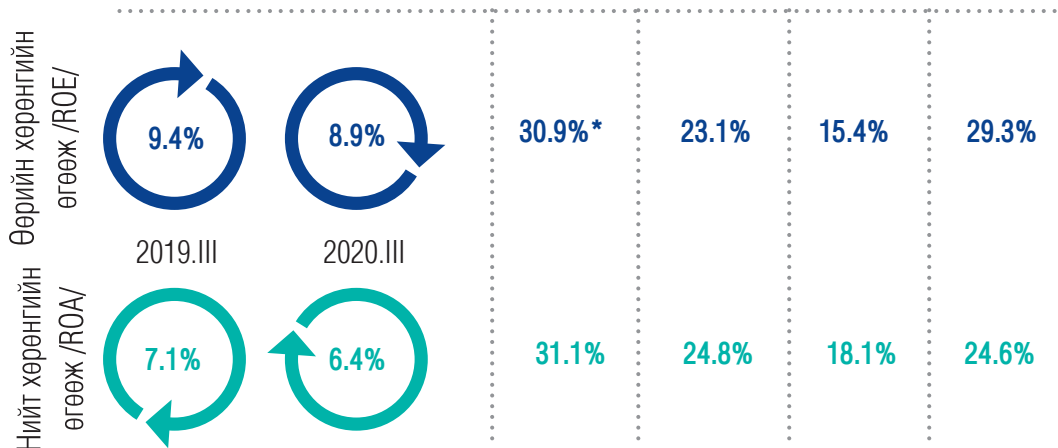
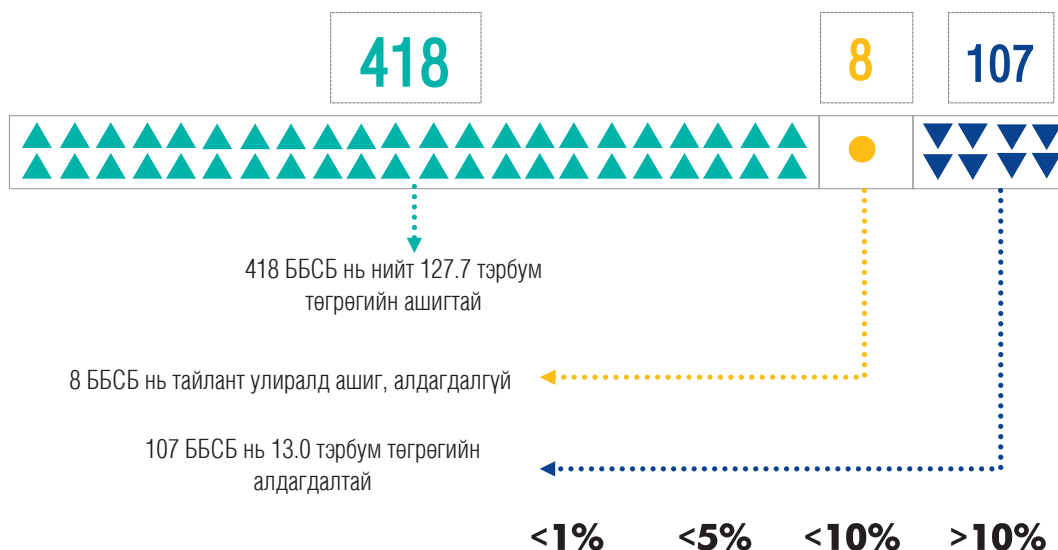
90.1% Хэвийн

3.2% Хугацаа хэтэрсэн зээл

6.7% Чанаргүй

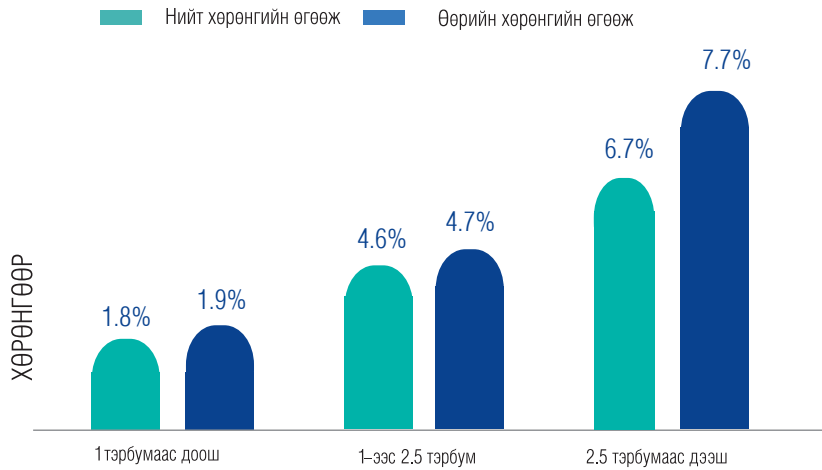
Салбарын нийт зээлийн үлдэгдэлд бага хувь эзэлж байгаа ч олгосон болон төлөгдсөн зээлд эзлэх хувиас харахад эдгээр ББСБ-дын зээл эргэлт сайтай байна.

АШИГТ АЖИЛЛАГАА

ROE болон ROA-ийн харгалзах интервал дахь ББСБ-ын тоо /хувиар/

(*) Жишээ нь: Нийт ББСБ-уудын 30.9 хувь нь 1 хувиас доош өөрийн хөрөнгийн өгөөжтэй ажиллаж байна

НИЙТ БОЛОН ӨӨРИЙН ХӨРӨНГИЙН ӨГӨӨЖИЙН ХАРЬЦАА /ХӨРӨНГИЙН АНГИЛЛААР/

ББСБ–дын нийт болон өөрийн хөрөнгийн өгөөжийг хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн ангиллаар харахад 1 тэрбумаас доош хувь нийлүүлсэн хөрөнгөтэй ББСБ–дын тал хувь нь 1.8 хувиас бага нийт хөрөнгийн өгөөжтэй, 1–2.5 тэрбум төгрөгийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгөтэй ББСБ–дын тал хувь нь 4.6 хувиас бага нийт хөрөнгийн өгөөжтэй, 2.5 тэрбум төгрөгөөс дээш хувь нийлүүлсэн хөрөнгөтэй ББСБ–дын тал хувь нь 6.7 хувиас бага нийт хөрөнгийн өгөөжтэй байна. Өөрийн хөрөнгийн өгөөжийн хувьд холбогдох утгууд нь харгалзан 1.9, 4.7 болон 7.7 хувьтай байна.

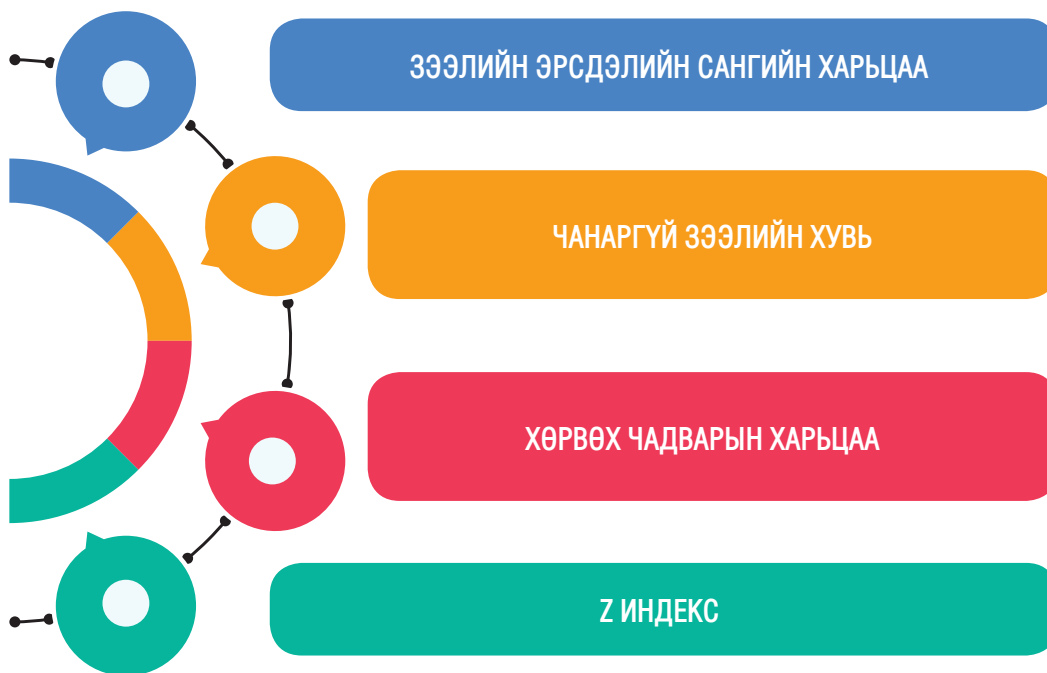
ЗАРДАЛ, ОРЛОГЫН ХАРЬЦАА

ББСБ–ууд нэг төгрөгийн орлого олохын тулд дунджаар хэдэн төгрөгийн зардал гаргаж буйг тооцдог харьцаа болох зардал, орлогын харьцаа тайлант улиралд 47.8 хувь гарсан буюу өмнөх оны мөн үеэс 4.9 нэгжээр өсчээ. Өөрөөр хэлбэл ББСБ–ууд 100 төгрөгийн орлого олохын тулд дунджаар 47.8 төгрөгийн зардал гаргаж байна гэсэн үг юм.

ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

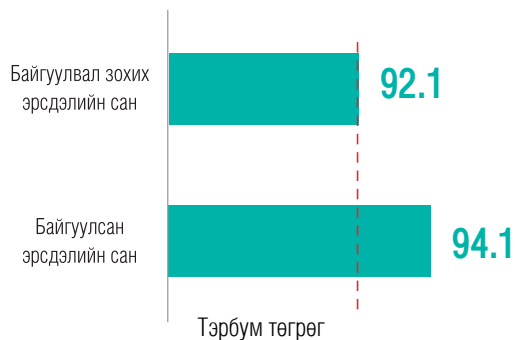
- o AFI буюу “Санхүүгийн хүртээмжийн нийгэмлэг” –ээс санхүүгийн хүртээмж болон санхүүгийн дараах 4 үзүүлэлтийг тооцож байна. Үүнд:

ЗЭЭЛИЙН ЭРСДЭЛИЙН САНГИЙН ХАРЬЦАА

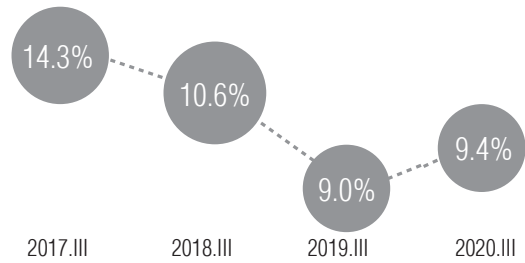
- o Тайлант улиралд уг харьцаа 102.2 хувь гарч байгуулвал зохих эрсдэлийн санг бүрдүүлж чадсан бөгөөд эрсдэлийг 102.2 хувиар нөхөх чадамжтайг харуулжээ.
- o Энэ нь өмнөх оны мөн үетэй ижил түвшинд байна.

102.2%

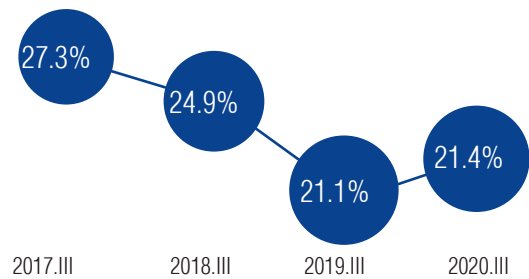
ЧАНАРГҮЙ ЗЭЭЛИЙН ХУВЬ

Тайлант улиралд чанаргүй зээлийн хэмжээ 127.9 тэрбум төгрөгт хүрч нийт зээлийн 9.4 хувь боллоо. Энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 0.4 нэгжээр өссөн байна.

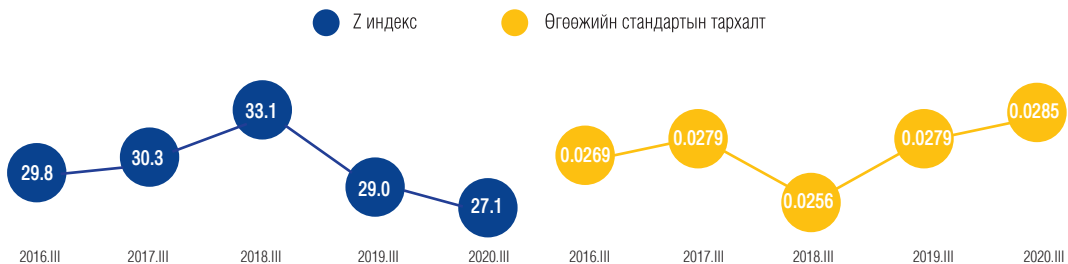
ХӨРВӨХ ЧАДВАРЫН ХАРЬЦАА

- Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийг нийт хөрөнгөд харьцуулсан харьцаа буюу хөрвөх чадвар тайлант улиралд 21.4 хувь болжээ.
- 2020 оны 3 дугаар улиралд мөнгөн хөрөнгийн өсөлт 21.1 хувьтай байгаа нь нийт хөрөнгийн өсөлтөөс 1.8 пунктээр их байгаа тул хөрвөх чадвар өмнөх оны мөн үеэс 0.3 пунктээр өссөн байна.

Z ИНДЕКС

Z индекс нь ББСБ-ын дампуурах магадлалыг харуулдаг ба активын өгөөж болон өөрийн хөрөнгийн харьцааны нийлбэрийг активын өгөөжийн хэлбэлзэлд харьцуулж тооцдог. Z индексийн утга ашигт ажиллагаа болон өөрийн хөрөнгийн хөшүүрэг өндөр байх үед их гарах ба өгөөжийн хэлбэлзэл ихтэй үед буюу орлогын тодорхойгүй байдал их үед бага гарна. Өөрөөр хэлбэл индексийн их утга нь эрсдэл багатай, тогтвортой байдлыг илэрхийлдэг. 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар банк бус санхүүгийн салбарын Z индекс өмнөх оны мөн үеэс 1.9 нэгжээр буурсан үзүүлэлттэй байна.

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

o 2020 оны 6 дугаар сарын 29–ний өдрийн 495 дугаар тогтоолоор “Банк бус санхүүгийн байгууллагын гадаад валютын арилжааны үйл ажиллагааг зохицуулах, түүнд хяналт тавих журам”–д өөрчлөлт оруулж, Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд 4835 дугаараар бүртгүүлсэн. Гадаад валютын арилжааг нэгдсэн бодлогоор зохицуулах, хяналт тавих, үйл ажиллагаа эрхлэгчдийн хувьд бизнесийн таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх, программ хангамжийг сайжруулах, харилцагчийг таньж мэдэх, нөгөө талаас төрийн байгууллагуудын мэдээллийн нэгдмэл байдлыг хангах, арилжаа хийж буй харилцагчийн мэдээлэл, арилжааны дүн мэдээг бүрэн авах, хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалах зорилгоор тус журмыг боловсруулан, батлуулж, хэрэгжилтийг хангуулан ажиллаж байна.

- o Санхүүгийн зохицуулах хорооноос шинэ төрлийн корона вирус (Covid-19)–ын улмаас дотоодын эдийн засаг, санхүүгийн салбарт эрсдэлтэй нөхцөл байдал үүсэж эхлээд байгаа энэ үед санхүүгийн байгууллагуудын үйл ажиллагааны тогтвортой байдлыг хангах, үйл ажиллагааны эрсдэлийг бууруулах, харилцагч, зээлдэгчдийн эрх ашгийг хамгаалах зорилгоор дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүллээ.
- o Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга, Сангийн сайдын 2015 оны 5 дугаар сарын 13–ны өдрийн 144/125 дугаар хамтарсан тушаалаар баталсан “Банк бус санхүүгийн байгууллагын активыг ангилах, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журам”–д 2020 оны 3 дугаар сарын 18–ны өдрийн 122/58 тоот хамтарсан тушаалаар өөрчлөлт оруулж, 2020 оны 01 дүгээр сарын 31–ний өдрөөс 2020 оны 7 дугаар сарын 31–ний өдрийг хүртэлх түр хугацаанд хэрэгжүүлж ажиллахаар шийдвэр гаргасан. Энэ журамд өөрчлөлт оруулсан хүчинтэй хугацаа 2020 оны 7 дугаар сарын 31–ний өдөр дуусгавар болсон тул Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2020 оны 8 дугаар сарын 26–ны өдөр 854 дүгээр тогтоолоор “Банк бус санхүүгийн байгууллага, хадгаламж, зээлийн хоршоодод авах арга хэмжээний тухай” тогтоол баталсан ба энэхүү тогтоолоор хугацаа хэтэрсэн, хэвийн бус, эргэлзээтэй, муу зээлийн ангилалд оруулах, хугацааг 122/58 тоот тушаалаар баталсан хуваарьт өдрүүдээс хугацааг богиносгож, дараах байдлаар тооцохоор шийдвэрлэсэн. Зээлийн үндсэн төлбөр болон хүүгийн эргэн төлөлт нь хугацаандаа хийгдэж байгаа бол хэвийн зээлд тооцохоор байсныг 90 хоногоор хугацаа хэтэрсэн бол хэвийн зээлд тооцохоор, хугацаа хэтэрсэн зээлийн ангилалд 1–90 хүртэл хоног байсныг 91–150 хоног, чанаргүй зээлийн ангилалд 151 хоногоос дээш хугацаанд хугацаа хэтэрсэн тохиолдолд тооцож бүртгэж байхаар зохицуулсан.

ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

- Санхүүгийн зохицуулах хороо нь ББСБ-ын салбарын бодлого зохицуулалтын чиглэлээр дараах олон улсын байгууллага, холбоодтой хамтран ажиллаж байна.
- Санхүүгийн зохицуулах хорооны зохицуулалтын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг олон улсын мэргэжлийн холбоод болон сургалтын байгууллагуудтай хамтран ажиллаж Азийн хөгжлийн банкнаас хэрэгжүүлж байгаа төслийн зөвлөхтэй уулзалт зохион байгуулж, салбарт эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалт, ББСБ-уудыг чадавхжуулах чиглэлээр сургалт зохион байгуулахаар бэлтгэл ажлыг хангаж байна.
- Санхүүгийн хүртээмжийн нийгэмлэг (AFI)-ийн “Хүртээмжтэй ногоон санхүүжилт” ажлын хэсэгт ажиллаж байна. Ажлын хэсгийн вебинар хуралд оролцож, “Covid-19 цар тахлын үед байгаль орчин, ногоон эдийн засгийг хөгжүүлэх” сэдэвт хэлэлцүүлэгт оролцсон. Санхүүгийн хүртээмжийн нийгэмлэгээс ББСБ-ын салбарт ногоон санхүүжилтийн төслийг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

ХУРАЛ, СЕМИНАР, УУЛЗАЛТ

- НҮБ-ын Ази, Номхон далайн эдийн засаг, нийгмийн комисс болон Монгол улсын Гадаад харилцааны яам хамтран зохион байгуулсан “Ази, Номхон далайн худалдааны хэлэлцээр ба Монгол улс” сэдэвт семинарт оролцсон.
- Санхүүгийн хүртээмжийн нийгэмлэг (AFI)-ийн “Хүртээмжтэй ногоон санхүүжилт” ажлын хэсэгт ажиллаж, онлайн хурал, гишүүдэд зориулсан онлайн сургалтад тухай бүр оролцож байна.
- Санхүүгийн зохицуулах хороо нь Монголын банк бус санхүүгийн байгууллагуудын холбоотой хамтран ББСБ-дын удирдах албан тушаалтныг сертификатжуулах сургалтыг зохион байгуулав.

ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО

Нийт хөрөнгө

234.3 тэрбум төгрөг

Хөрөнгийн өсөлт **7.3%**

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Нийт салбар **61**

Нийт гишүүдийн

45.0%

дээд боловсролтой

Хүртээмжтэй байдал

Хэрэглээ болон түүнтэй
холбогдох бусад зориулалтаар
олгогдсон зээл

71.4%

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

Цэвэр орлого

7.4

тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

Нийт зээлд эзлэх чанаргүй
зээлийн хувь

4.3%

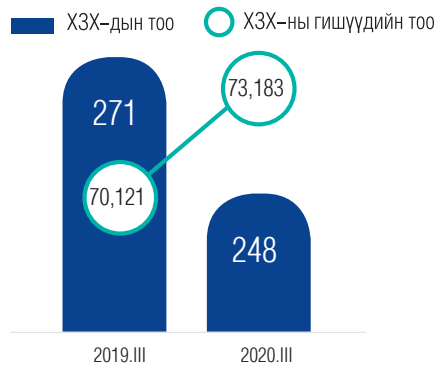
Бодлого зохицуулалт

САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

ХЗХ–ДЫН ТОО БА ГИШҮҮД

- 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр үйл ажиллагаа явуулж буй ХЗХ–дын тоо 248–д хүрч өмнөх оны мөн үеэс 8.5 хувиар буурлаа.
- ХЗХ–дын гишүүдийн тоо 2019 оны 3 дугаар улиралд 70,121 байсан бол тайлант улиралд 4.4 хувиар өсөж 73,183–т хүрчээ.

АЖИЛЛАГСАД

805

ХЗХ–дын нийт ажиллагсдын тоо өнгөрсөн оны мөн үеэс 1.5 хувиар өссөн бөгөөд түүний 72.3 хувь нь эмэгтэй

НИЙТ ГИШҮҮДИЙН

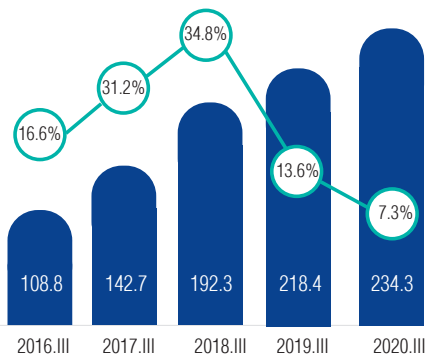
35,187

ЗЭЭЛДЭГЧ

33,421

ХАДГАЛАМЖ
ЭЗЭМШИГЧ

■ Нийт хөрөнгө /тэрбум төгрөг/ ○ Нийт хөрөнгийн өсөлт /хувь/

НИЙТ ХӨРӨНГӨ, ТҮҮНИЙ ӨСӨЛТ

- Тайлант улиралд нийт хөрөнгө өмнөх оны мөн үеэс 7.3 хувиар өсөж 234.3 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Хөрөнгийн өсөлт өмнөх оны мөн үеэс 6.3 пунктээр буурчээ.

НИЙТ ЗЭЭЛ

171.2

ТЭРБУМ ТӨГРӨГ

НИЙТ
ХАДГАЛАМЖ

163.6

ТЭРБУМ ТӨГРӨГ

НИЙТ ЗАХ ЗЭЭЛД ЭЗЛЭХ ХУВЬ

- Салбарын нийт хөрөнгийн 84.4 хувийг 1 тэрбум төгрөгөөс дээш хөрөнгөтэй 21 ХЗХ;
- 4.8 хувийг 500 саяас 1 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөтэй 16 ХЗХ;
- 11.0 хувийг 500 сая төгрөгөөс доош хөрөнгөтэй 211 ХЗХ эзэлж байна.

84.4%

21 ХЗХ

4.8%
16 ХЗХ11.0%
211 ХЗХ

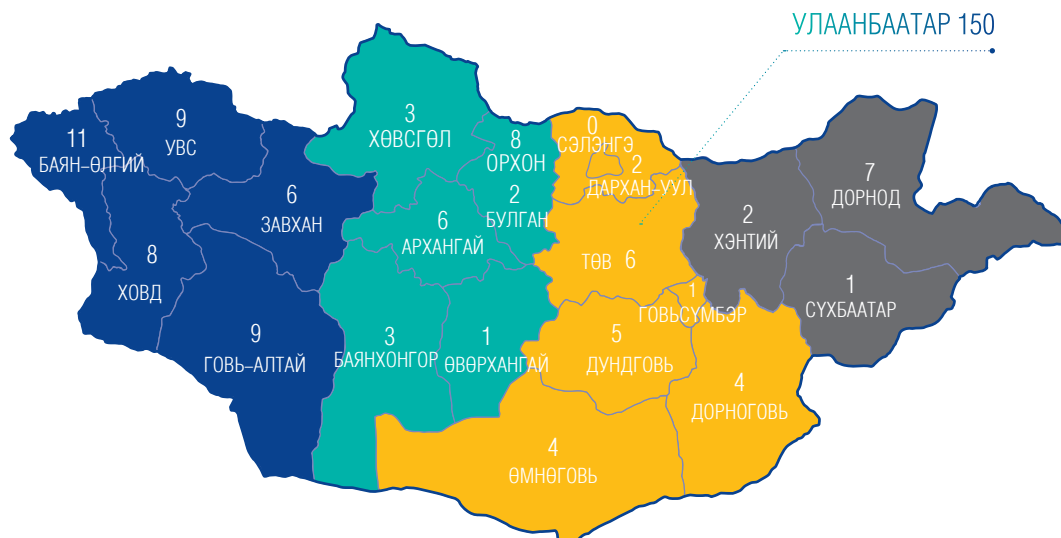
ХЗХ-дын актив болон пассивын бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/

Нийт хөрөнгийн дүн	234.3	100.0%
Эргэлтийн хөрөнгө	230.1	98.2%
Мөнгөн хөрөнгө	53.0	22.6%
Зээл /цэврээр/	166.3	71.0%
Авлага	8.6	3.7%
Бусад эргэлтийн хөрөнгө	1.0	0.4%
Өмчлөх бусад хөрөнгө /цэврээр/	1.2	0.5%
Эргэлтийн бус хөрөнгө	4.1	1.8%
Үндсэн хөрөнгө /цэврээр/	3.9	1.7%
Биет бус хөрөнгө /цэврээр/	0.2	0.1%
Хөрөнгө оруулалт ба бусад эргэлтийн бус хөрөнгө	0.0	0.0%
Нийт өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгийн дүн	234.3	100.0%
Өр төлбөр	186.8	79.7%
Хадгаламж	163.6	69.8%
Богино хугацаат зээл	2.6	1.1%
Бусад богино хугацаат өр төлбөр	14.0	6.0%
Урт хугацаат өр төлбөр	6.6	2.8%
Өөрийн хөрөнгө	47.5	20.3%
Гишүүдийн оруулсан хувь хөрөнгө	18.3	7.8%
Дахин үнэлгээний нэмэгдэл	0.2	0.1%
Хоршоологчдын өмч	29.0	12.4%

- Нийт хөрөнгийн 98.2 хувь нь эргэлтийн хөрөнгө, 1.8 хувь нь эргэлтийн бус хөрөнгө байна.
- Нийт хөрөнгийн 22.6 хувийг мөнгөн хөрөнгө, 71.0 хувийг зээлийн цэвэр үлдэгдэл, 3.7 хувийг авлагын үлдэгдэл бүрдүүлж байна.
- Эх үүсвэрийн хувьд нийт хөрөнгийн 79.7 хувийг өр төлбөр, 20.3 хувийг өөрийн хөрөнгө бүрдүүлж байна.

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

БАРУУН БҮС

43 ХЗХ

8 САЛБАР

ХАНГАЙН БҮС

23 ХЗХ

15 САЛБАР

ТӨВИЙН БҮС

22 ХЗХ

19 САЛБАР

ЗҮҮН БҮС

10 ХЗХ

12 САЛБАР

- Тайлант улиралд нийт 248 ХЗХ-ноос 150 ХЗХ нь нийслэл Улаанбаатар хотод, 98 ХЗХ нь орон нутагт бүртгэлтэй байна.
- Орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй ХЗХ-дын 43.9 хувь нь баруун бүсэд, 10.2 хувь нь зүүн бүсэд, 23.5 хувь нь хангайн бүсэд, 22.4 хувь нь төвийн бүсэд байршжээ.
- Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа явуулж буй 150 ХЗХ-ны 92.7 хувь нь төвийн зургаан дүүрэгт, 7.3 хувь нь алслагдмал гурван дүүрэгт байршиж байна.

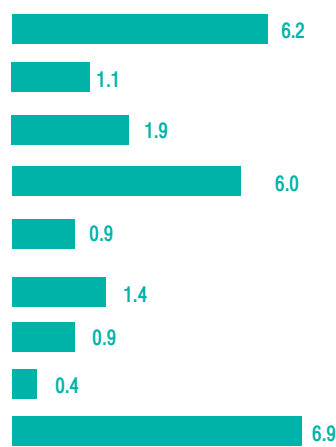

Санхүүгийн хүртээмжийн нийгэмлэг (AFI)-ийн Санхүүгийн хүртээмжийн тоон мэдээллийн ажлын хэсгээс улс орнуудын санхүүгийн хүртээмжийг үнэлэх үндсэн индикаторуудыг 2013 онд гаргасан. Тус ажлын хэсгээс гаргасан индикаторуудыг ашиглан доорх байдлаар салбарын хүртээмжтэй байдлыг харуулъя. Үүнийг хөдөлмөрийн насны буюу 18–64 насны 10,000 хүнд ногдох, 1,000 аж ахуйн нэгж (ААН)-д ногдох ХЗХ-дын тоогоор илэрхийлж болно.

10 000 хүнд ногдох ХЗХ-ны тоо

1 000 ААН-д ногдох ХЗХ-ны тоо

- 1,000 ААН-д ногдох ХЗХ-ны тоогоор Багахангай 6.9, Багануур 6.2, Налайх дүүрэг 6.0, Чингэлтэй дүүрэг 1.9 үзүүлэлттэйгээр тус тус тэргүүлж байгаа бол Баянгол дүүрэг 0.4 гэсэн үзүүлэлттэйгээр хамгийн доогуур жагсаж байна.
- Харин 10,000 хүнд ногдох ХЗХ-ны тоогоор Багахангай, Налайх, Сүхбаатар, Чингэлтэй дүүргүүд тус тус 3.8, 3.4, 3.3, 3.2 гэсэн үзүүлэлтээр тэргүүлж байна.

¹ <https://www.afi-global.org/sites/default/files/publications/fidwg-core-set-measuring-fi.pdf>

Хүртээмжийн үзүүлэлтийг 4 бүсээр ангилахад баруун бүс 10,000 хүнд ногдох, 1,000 ААН-д ногдох ХЗХ-дын тоогоор бусад бүсээс илүү сайн үзүүлэлттэй байна.

Нэг гишүүнд ногдож буй дундаж зээл

ЗЭЭЛИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХҮРТЭЭМЖ

- Улсын хэмжээнд 18–64 насны 58 хүн тутмын нэг нь ХЗХ-нд гишүүнчлэлтэй, зээлийн үйлчилгээг хүртэж байна.
- Дээрх үзүүлэлт нь хөдөө, орон нутагт 84 хүнд нэг, Улаанбаатар хотын хэмжээнд 42 хүнд нэг ногдож байна.
- Улсын хэмжээнд ХЗХ-ноос зээл авсан нэг зээлдэгч гишүүн дунджаар 4.9 сая төгрөгийн зээлтэй байна.
- Улаанбаатар хотын хэмжээнд энэ дүн 6.4 сая төгрөг байгаа бол хөдөө, орон нутагт 2.2 сая төгрөг байна.

ХАДГАЛАМЖИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХҮРТЭЭМЖ

- Улсын хэмжээнд 18–64 насны 61 хүн тутмын нэг нь ХЗХ-нд гишүүнчлэлтэй, хадгаламжийн үйлчилгээг хүртэж байна.
- Дээрх үзүүлэлт хөдөө, орон нутагт 79 хүнд нэг, Улаанбаатар хотын хэмжээнд 48 хүнд нэг ногдож байна.
- Улсын хэмжээнд ХЗХ-нд хадгаламжтай нэг хадгаламж эзэмшигч гишүүн дунджаар 4.9 сая төгрөгийн хадгаламжтай байна.
- Улаанбаатар хотын хэмжээнд энэ дүн 7.2 сая төгрөг байгаа бол хөдөө, орон нутагт 1.6 сая төгрөг байна.

Нэг гишүүнд ногдож буй хадгаламжийн дундаж хэмжээ

ХЗХ-НЫ ГИШҮҮДИЙН ХҮРТЭЭМЖ

Эрэгтэй

47.4%

Эмэгтэй

52.4%

Хуулийн этгээд

0.2%

НАСНЫ БҮЛГЭЭР

18-35 НАС

29.2%

36-45 НАС

31.9%

46-55 НАС

23.1%

55-ААС ДЭЭШ

15.8%

БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИНГЭЭР

45.0%

ДЭЭД

13.7%

ТУСГАЙ
ДУНД

29.1%

БҮРЭН
ДУНД

9.4%

ДУНД

2.8%

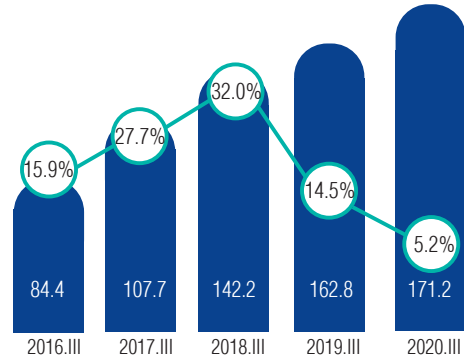
БАГА

БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ХЗХ–ДЫН ЗЭЭЛ

- Тайлант улиралд нийт зээлийн хэмжээ 171.2 тэрбум төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 5.2 хувиар өслөө.
- Цэвэр зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 5.1 хувиар өсөж 166.3 тэрбум төгрөгт, зээлийн эрсдэлийн сангийн хэмжээ 8.0 хувиар өсөж 4.9 тэрбум төгрөгт хүрлээ.

■ Нийт зээл /тэрбум төгрөг/ ○ Зээлийн өсөлт /хувь/

ХЭВИЙН

92.9%

ХУГАЦАА ХЭТЭРСЭН

2.8%

ЧАНАРГҮЙ

4.3%

ХЗХ–ДЫН ЗЭЭЛИЙН ЧАНАР

- Тайлант улиралд хэвийн зээл өмнөх оны мөн үеэс 7.2 хувиар өсөж 159.1 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Нийт зээлийн 92.9 хувийг хэвийн зээл эзэлж байна.
- Хугацаа хэтэрсэн зээл өмнөх оны мөн үеэс 41.3 хувиар буурч 4.8 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Чанаргүй зээл 17.6 хувиар өсөж 7.3 тэрбум төгрөгт хүрлээ.

ХЗХ–ДЫН ЗЭЭЛИЙН ЗОРИУЛАЛТ

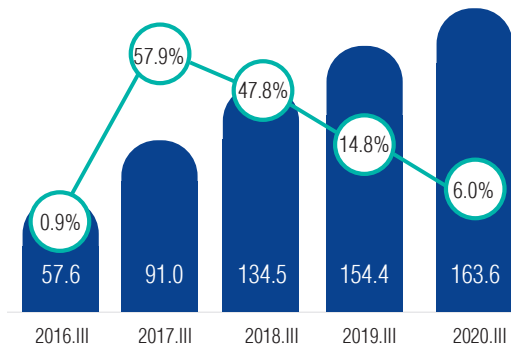
- Нийт олгосон зээлийн 70.8 хувь нь хэрэглээ болон түүнд холбогдох бусад зориулалтаар, 12.1 хувь нь бөөний болон жижиглэн худалдааны салбарт, 6.0 хувь нь хөдөө аж ахуйн салбарт олгогдсон байна.
- Нийт эргэн төлөгдсөн зээлийн 71.4 хувь нь хэрэглээ болон түүнд холбогдох бусад зориулалтын зээлээс, 11.9 хувь нь бөөний болон жижиглэнгийн худалдааны үйл ажиллагаанаас, 5.5 хувь нь хөдөө аж ахуйн салбараас эргэн төлөгдсөн байна.

ТӨЛӨГДСӨН ЗЭЭЛ

ОЛГОСОН ЗЭЭЛ

■ Нийт хадгаламж /тэрбум төгрөг/ ○ Хадгаламжийн өсөлт /хувь/

ХЗХ-ДЫН ХАДГАЛАМЖ

○ ХЗХ-дын нийт хадгаламжийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 6.0 хувиар өсөж 163.6 тэрбум төгрөг боллоо.

НИЙТ ХАДГАЛАМЖ

○ 97.9 хувийг хугацаатай хадгаламж, 2.1 хувийг хугацаагүй хадгаламж бүрдүүлж байна.

97.9%

ХУГАЦААТАЙ

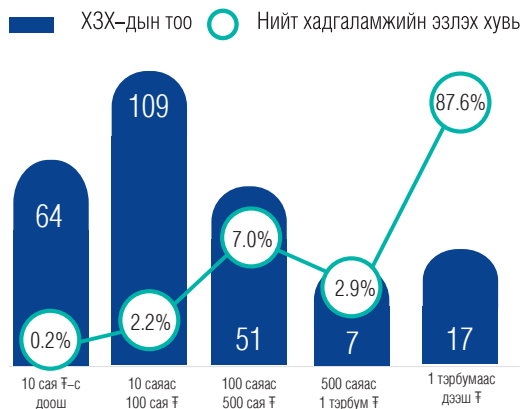

2.1%

ХУГАЦААГҮЙ

○ Тайлант улиралд ХЗХ-дын 94.8 хувь буюу 235 нь нийт 163.6 тэрбум төгрөгийн хадгаламжтай.
○ Үлдсэн 5.2 хувь буюу 13 нь огт хадгаламж татаагүй байна.

НИЙТ ХАДГАЛАМЖИД ЭЗЛЭХ ХУВЬ

- 1 тэрбумаас дээш төгрөгийн хадгаламжтай 17 ХЗХ нь нийт 143.4 тэрбум төгрөг буюу салбарын нийт хадгаламжийн 87.6 хувийг;
- 100 саяас 1 тэрбум төгрөгийн хадгаламжтай 167 ХЗХ нь нийт 20.0 тэрбум төгрөг буюу салбарын нийт хадгаламжийн 12.2 хувийг;
- 10 саяас доош төгрөгийн хадгаламжтай 64 ХЗХ нь нийт 0.2 тэрбум төгрөг буюу салбарын нийт хадгаламжийн 0.2 хувийг тус тус бүрдүүлж байна.

1.46%

Хадгаламжийн
жигнэсэн дундаж
сарын хүү

2.85%

Зээлийн
жигнэсэн дундаж
сарын хүү

БУСАД ТӨРЛИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЭЛЖ БУЙ ХЭХ

2019.III

2020.III

Төслийн санхүүжилтийн үйлчилгээ, төсөл хөтөлбөрийг дамжуулан хэрэгжүүлэх үйлчилгээ эрхлэх зөвшөөрөлтэй

105

90

Санхүүгийн түрээсийн үйлчилгээ эрхлэх зөвшөөрөлтэй

3

3

Даатгалын төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөлтэй

3

4

Салбарын зөвшөөрөлтэй

САЛБАР-54

САЛБАР-61

ОРЛОГО

- ХЗХ–дын нийт хүүгийн орлого өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 5.4 хувиар өсөж 37.6 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Нийт хүүгийн орлогын хамгийн өндөр хувийг буюу 97.0 хувийг зээлийн хүүгийн орлого эзэлж байна.
- Банк, санхүүгийн байгууллагаас авсан хүүгийн орлого 2.9 хувийг, зээлийн нэмэгдүүлсэн хүүгийн орлого 0.5 хувийг тус тус эзэлжээ.
- Санхүүгийн түрээсийн орлого 16.9 сая төгрөг байна.

ЗАРДАЛ

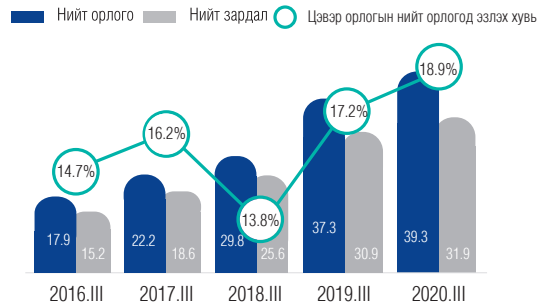
- ХЗХ–дын нийт хүүгийн зардал өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 6.3 хувиар өсөж 21.3 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Нийт хүүгийн зардлын хамгийн өндөр буюу 98.2 хувийг хадгаламжийн хүүгийн зардал эзэлж байна.
- Хүүгийн зардлын 1.7 хувийг эзэлж буй банк, санхүүгийн байгууллагад төлсөн хүү өмнөх оны мөн үеэс 49.6 хувиар өсөж 356.3 сая төгрөг болжээ.
- Санхүүгийн түрээсийн хүүгийн зардал оны мөн үеэс 100.0 хувиар буурч тэглэгдэжээ.

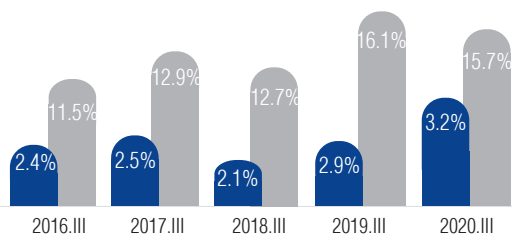
АШИГТ АЖИЛЛАГАА

ХЗХ–ДЫН ОРЛОГО, ЗАРДАЛ

- Тайлант улиралд нийт ХЗХ–д 39.3 тэрбум төгрөгийн орлого, 31.9 тэрбум төгрөгийн зардал, 7.4 тэрбум төгрөгийн цэвэр орлоготой ажиллалаа.
- Цэвэр орлогын нийт орлогод эзлэх хувь өмнөх оноос 1.8 пунктээр өсч 18.9 хувьд хүрчээ.

■ Нийт хөрөнгийн өгөөж ■ Өөрийн хөрөнгийн өгөөж

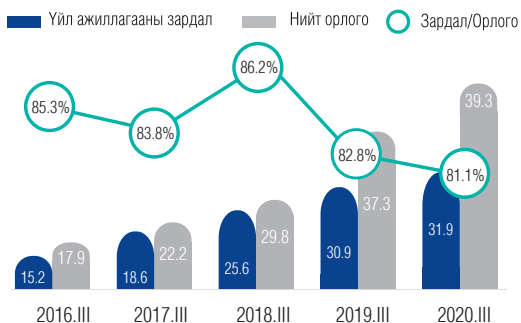

НИЙТ БОЛОН ӨӨРИЙН ХӨРӨНГИЙН ӨГӨӨЖ

- ХЗХ–дын өөрийн хөрөнгийн өгөөж нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 0.4 пунктээр буурч 15.7 хувьд хүрлээ.
- Нийт хөрөнгийн өгөөж нь 0.2 пунктээр өсөж 3.2 хувьд хүрчээ.

ГОЛЛОХ ХАРЬЦААНУУД

- Тайлант улиралд хүүгийн орлогын нийт зээлд эзлэх хувь өмнөх оны мөн үеэс 0.1 пунктээр өсөж 22.0 хувьд хүрлээ.
- Тайлант хугацаанд 100 төгрөгийн зээлийн үйлчилгээнээс 22 төгрөгийн орлого олжээ.
- Цэвэр орлогыг нийт орлогод харьцуулан тооцдог цэвэр ахиуц ашгийн харьцаа нь өмнөх оны мөн үеэс 1.8 пунктээр өсөж 18.9 хувь болжээ.

ЗАРДАЛ ОРЛОГЫН ХАРЬЦАА

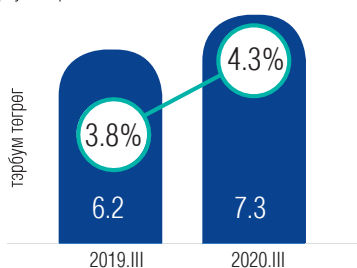
- ХЗХ-дын 100 төгрөгийн орлого тутмын 81 төгрөг нь зардалд ногдож байна.

ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

ХЗХ нь өөрийн үйл ажиллагаанд учирч болзошгүй эрсдэлийг дараах үндсэн 4 үзүүлэлт /PEARS аргачлал/-ийн дагуу тооцож, мөрдлөг болгон ажилладаг. Үүнд:

1. Хөрөнгийн чанарын болон хамгаалалтын үзүүлэлт;
2. Үр ашигтай санхүүгийн бүтцийн үзүүлэлт;
3. Өгөөж, зардлын хувь хэмжээний үзүүлэлт;
4. Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын үзүүлэлт.

■ Чанаргүй зээл /тэрбум төгрөг/ ○ Нийт зээлд эзлэх чанаргүй зээлийн хувь

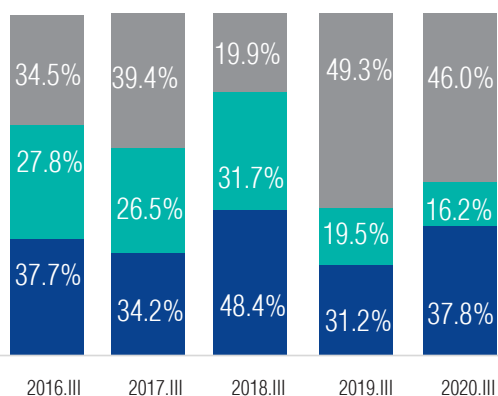
ХЗХ-ДЫН ЧАНАРГҮЙ ЗЭЭЛ

- Нийт чанаргүй зээлийн дүн өнгөрсөн оны мөн үеэс 1.1 тэрбум төгрөгөөр өсөж 7.3 тэрбум төгрөг боллоо.
- Нийт зээлд эзлэх чанаргүй зээлийн хувь өнгөрсөн оны мөн үеэс 0.5 пунктээр өсөж 4.3 хувьд хүрлээ. ХЗХ-дын мөрдөж буй зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтээр энэхүү үзүүлэлт 5 хувиас бага байх шаардлагатай.

ЧАНАРГҮЙ ЗЭЭЛИЙН АНГИЛАЛ

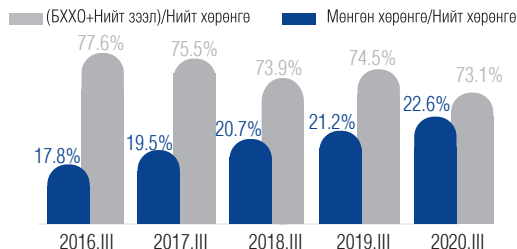
- Чанаргүй зээлийн ангилал дахь хэвийн бус зээлийн эзлэх хувь өнгөрсөн оны мөн үеэс 6.6 пунктээр өсөж 37.8 хувь болжээ.
- Эргэлзээтэй зээлийн хувьд өнгөрсөн оны мөн үеэс 3.3 пунктээр буурч 16.2 хувьд хүрсэн бол муу зээлийн нийт чанаргүй зээлд эзлэх хувь 46.0 хувь байна.

■ Хэвийн бус зээл ■ Эргэлзээтэй зээл ■ Муу зээл

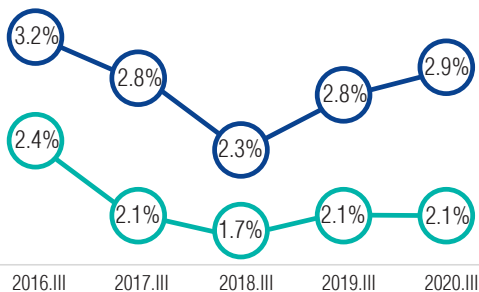

ХЗХ–ДЫН ХӨРВӨХ ЧАДВАР:

- ХЗХ–дын нийт мөнгөн хөрөнгө болон нийт хөрөнгийн харьцаа тайлант улиралд 22.6 хувь байна.
- Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт болон нийт зээлийн нийлбэрийг нийт хөрөнгөд харьцуулсан үзүүлэлт 73.1 хувь байна.

- Зээлийн эрсдэлийн сангийн нийт зээлд эзлэх хувь
- Зээлийн эрсдэлийн сангийн нийт хөрөнгөд эзлэх хувь

ЗЭЭЛИЙН ЭРСДЭЛИЙН САН

- Тайлант улиралд ХЗХ–дын зээлийн эрсдэлийн сангийн нийт зээлд эзлэх хувь 2.9 хувь; харин нийт хөрөнгөд эзлэх хувь өмнөх оны мөн үетэйгээ адилхан 2.1 хувьд хэвээрээ байна.

Харьцаа	Зохистой хувь	Тайлант улиралд
Бусдаас авсан зээл/Нийт зээл	<20%	5.4%
Нийт хадгаламж/Нийт хөрөнгө	20%–80%	69.8%
Цэвэр зээл/Нийт хөрөнгө	60%–85%	71.0%
Хоршоологчдын өмч/Нийт хөрөнгө	>5%	12.4%
Нөөцийн сан/Хоршоологчдын өмч	>10%	18.7%
Хадгаламж хамгааллын сан/Хоршоологчдын өмч	>5%	6.4%
Тогтворжилтын сан/Хоршоологчдын өмч	>5%	6.3%
Үйл ажиллагааны зардал/Нийт хөрөнгө	<15%	3.6%

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

- Монгол Улс гамшгаас хамгаалах өндөржүүлсэн байдлын зэрэгт хэсэгчлэн шилжсэнээс эдийн засгийн идэвхжил саарч, иргэд, аж ахуйн нэгжийн хэвийн үйл ажиллагаа алдагдаж, санхүү, төлбөрийн чадварт сөргөөр нөлөөлөх эрсдэл үүссэний улмаас санхүүгийн салбарт учирч болзошгүй эрсдэлийг бууруулах, тогтвортой байдлыг хадгалах зорилгоор Санхүүгийн зрхицуулах хорооны дарга, Сангийн сайдын 2020 оны 122/58 дугаар тушаалаар “Хадгаламж, зээлийн хоршооны активыг ангилах, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журам”-д нэмэлт оруулж, 2020 оны 7 дугаар сарын 31-ний өдөр хүртэл хугацаанд мөрдүүлэхээр шийдвэрлэсэн. Түр журмын хугацаа дууссан боловч эдийн засгийн нөхцөл байдал хэвээр үргэлжилж байгаа тул журамд дахин нэмэлт оруулж, Коронавируст халдвар /COVID-19/-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай хуулийн үйлчлэх хугацаанд буюу 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр хүртэл сунгахаар Хорооны 2020 оны 854 дүгээр тогтоолоор шийдвэрлэсэн.
- Ажлын албаны даргын 2020 оны А/69 дүгээр тушаалаар Хадгаламж, зээлийн хоршооны тухай хуулийн төсөл боловсруулах ажлын хэсгийг шинэчлэн байгуулж, Хадгаламжийн даатгалын корпорацийн төлөөллийг ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд оруулсан. Ажлын хэсэг Хадгаламж, зээлийн хоршооны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлд шаардлагатай сайжруулалтыг хийсэн.
- “Монгол Улсын санхүүгийн зах зээлийг 2025 он хүртэл хөгжүүлэх үндэсний хөтөлбөр”-т тусгагдсаны дагуу ХЗХ-ны зах зээлд эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтыг нэвтрүүлэх чиглэлээр холбогдох бэлтгэлийг ханган ажиллаж байна. ХЗХ-ны үйл ажиллагаа, санхүүгийн байдалд зайны хяналт, газар дээрх шалгалт хийж, үйл ажиллагаанд учирч болзошгүй эрсдэлийг тодорхойлон үнэлгээ, дүгнэлт өгч, холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх зорилго бүхий “Хадгаламж, зээлийн хоршооны үйл ажиллагаанд эрсдэлд суурилсан хяналт, шалгалт хийх журам”-ын төслийг боловсруулсан ба төсөлд санал авахаар Хорооны цахим хуудаст байршуулж, цахим хэлэлцүүлгийг зохион байгуулсан.

ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

- Дэлхийн хэмжээнд цар тахал болон дэгдээд буй Коронавируст халдвар /COVID-19/-тай холбогдуулан тогтоосон хөл хорионы дэглэмээс үүдэж Азийн хөгжлийн банктэй хамтран хэрэгжүүлж буй бичил санхүүгийн зах зээлийг чадавхжуулах төслийн баримт бичигт тусгагдсан зарим ажлыг төлөвлөгөөний дагуу хэрэгжүүлэхэд хүндрэлтэй болсон. Иймд төсөл хэрэгжүүлэгч хоёр тал зөвлөлдөж төслийн дуусах хугацааг 2021 оны 10 дугаар сарын 31-ний өдөр хүртэл сунгахаар шийдвэрлэлээ. Заасан хугацаанд ХЗХ-ны салбар дахь дэд бүтцийг бүрдүүлэх, чадавхжуулах, эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтын тогтолцоонд шилжих зэрэг өмнө нь хийж байсан ажлуудаа үргэлжлүүлэхээс гадна Хорооны хяналт шалгалтын бодлогын баримт бичгийг боловсруулах, ХЗХ-нд хяналт шалгалт хийх гарын авлагыг боловсруулж танилцуулахаар тогтсон.

ХУРАЛ, СЕМИНАР, УУЛЗАЛТ

o ХЗХ-ны тусгай зөвшөөрлийн хугацааг сунгахад анхаарах асуудал, бүрдүүлэх баримт бичгийн талаар мэдээлэл өгөх уулзалт, сургалтыг Монголын хадгаламж, зээлийн хоршоодын үндэсний холбоотой хамтран 2020 оны 7 дугаар сарын 20-ны өдөр цаг үеийн нөхцөл байдалд тохируулан цахим хэлбэрээр зохион байгуулсан. Цахим уулзалт, сургалтад нэр бүхий 15 ХЗХ-ны тэргүүлэгчдийн зөвлөлийн дарга, гишүүн, гүйцэтгэх захирал, нягтлан бодогч зэрэг 22 төлөөлөл оролцлоо.

ЗЭЭЛИЙН БАТЛАН ДААЛТЫН САН

Нийт хөрөнгө

113.2
тэрбум төгрөг

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Нэг батлан даалтын
дундаж хэмжээ

206.8
сая төгрөг

Хүртээмжтэй байдал

Ирүүлсэн
хүсэлтийн тоо

100

Зөвшөөрөгдсөн
хүсэлтийн тоо

53

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

Нийт орлого

5.9 тэрбум төгрөг

Нийт ашиг

4.8 тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

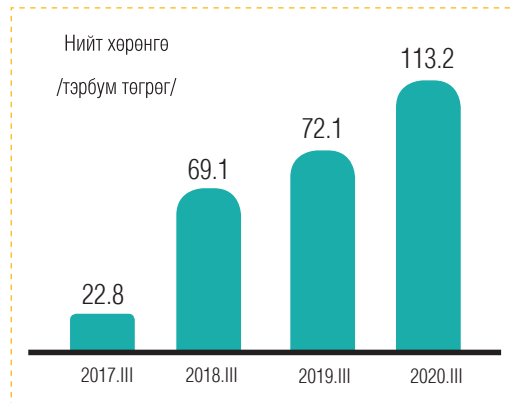
Чанаргүй батлан
даалтын эзлэх хувь

18.3%

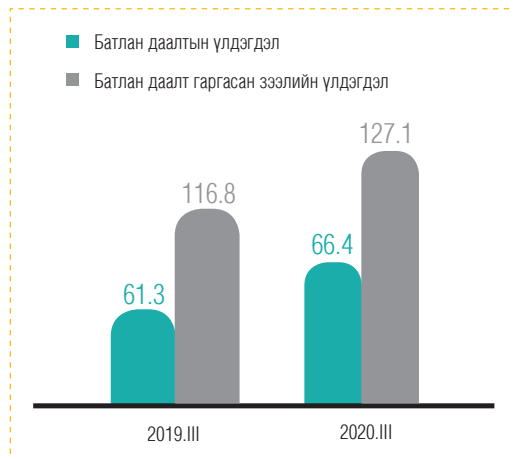
САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

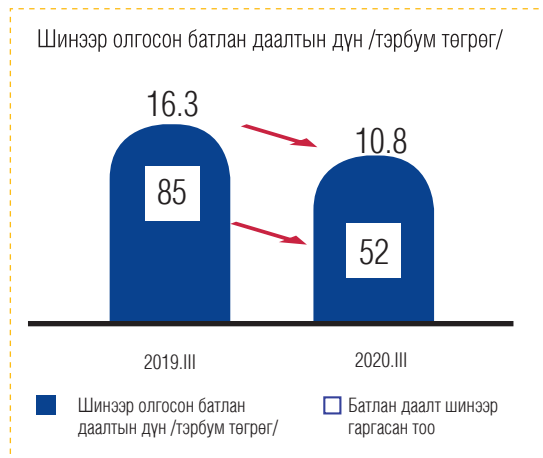
2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар Сангийн нийт хөрөнгийн хэмжээ 113.2 тэрбум төгрөг хүрч өмнөх оны мөн үеэс 57.0 хувиар буюу 41.1 тэрбум төгрөгөөр өслөө.

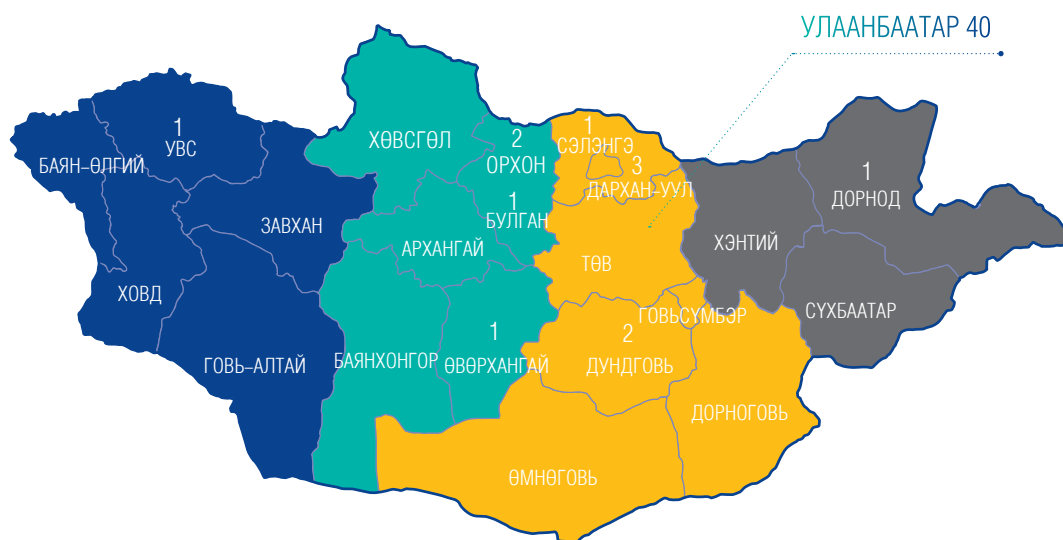
- Сангийн батлан даалтын үлдэгдэл 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар 66.4 тэрбум төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 8.3 хувиар буюу 5.1 тэрбум төгрөгөөр өслөө.
- Батлан даалт гаргасан зээлийн үлдэгдэл өмнөх оны мөн үеэс 8.9 хувиар буюу 10.3 тэрбум төгрөгөөр өсөж 127.1 тэрбум төгрөгт хүрлээ.

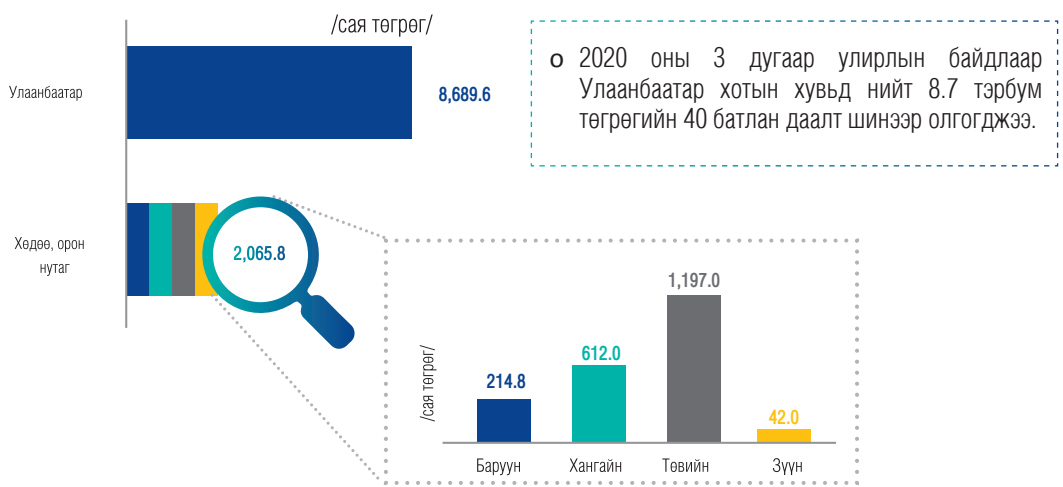
- 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар нийт 10.8 тэрбум төгрөгийн 52 батлан даалтыг шинээр гаргасан нь өмнөх оны мөн үед гаргасан батлан даалтын дүнгийн хувьд 34.1 хувиар, тоо хэмжээний хувьд 38.8 хувиар тус тус буурчээ.

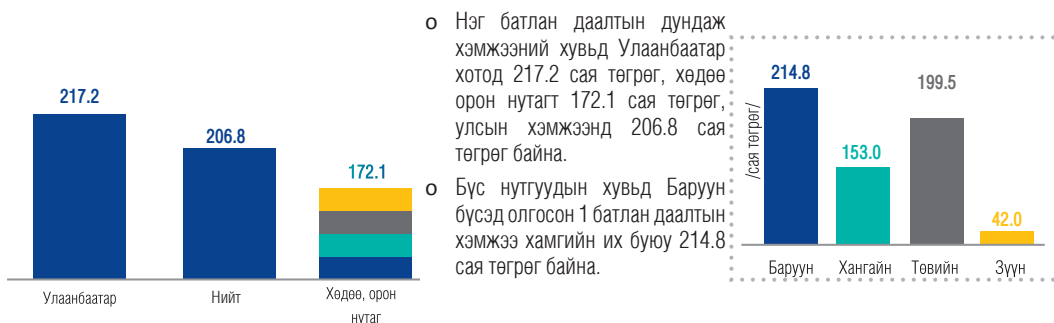
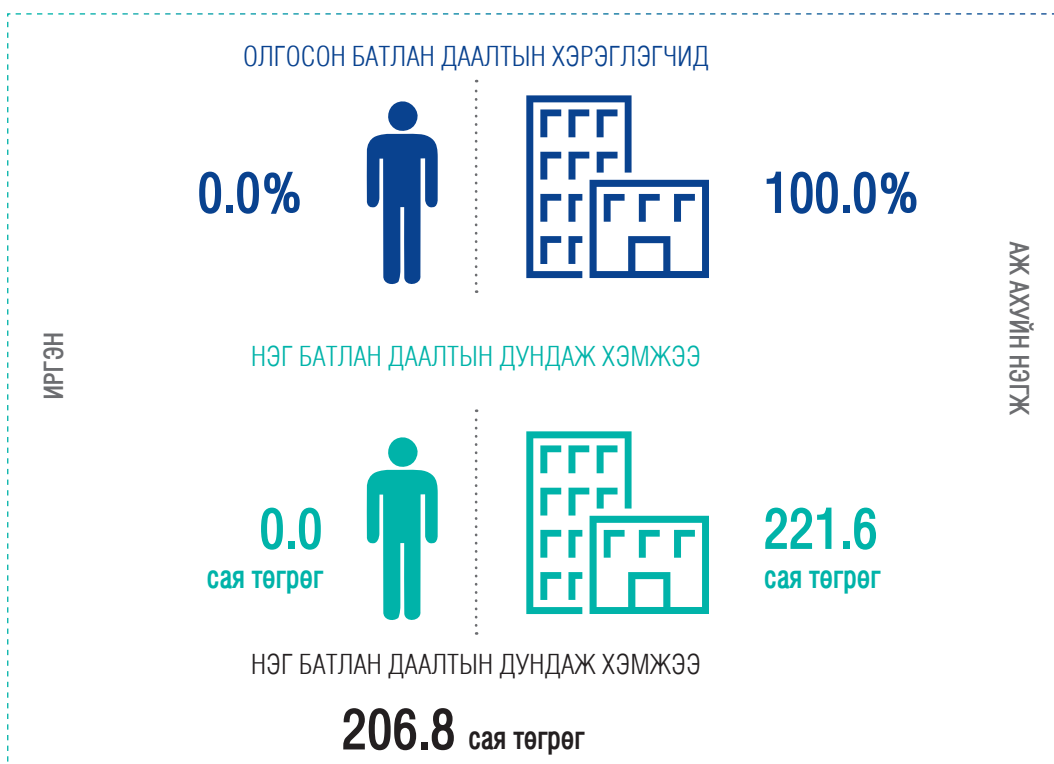
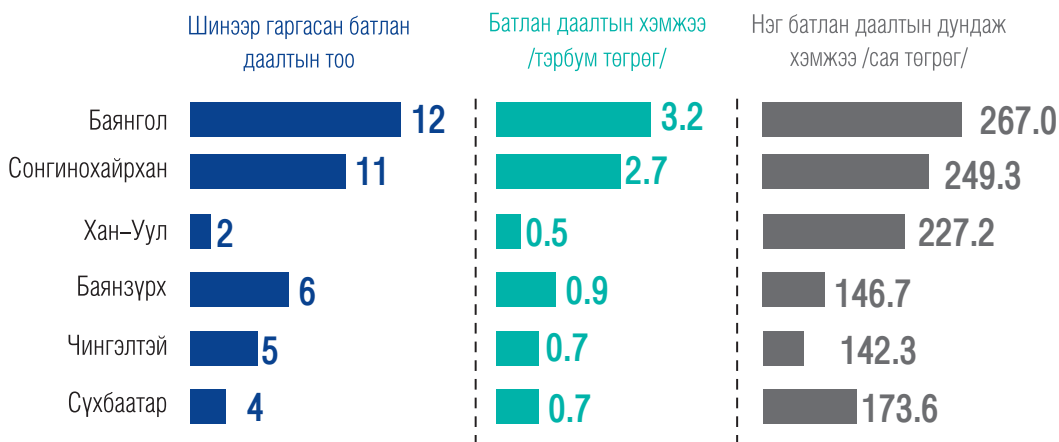

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

НИЙТ БАТЛАН ДААЛТЫН ХЭМЖЭЭ

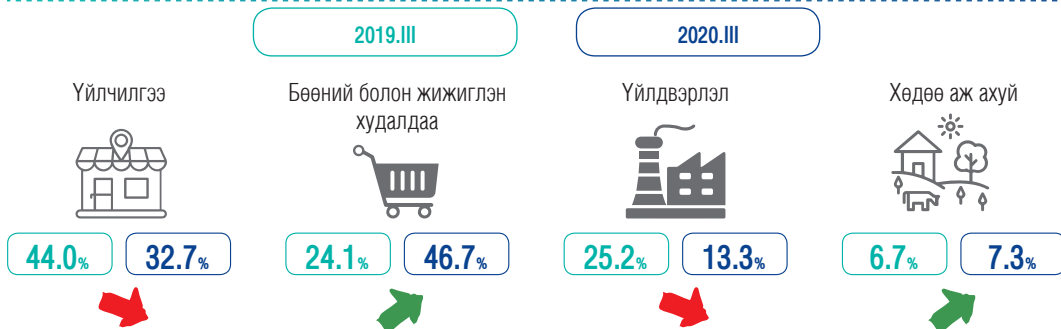

БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

	Батлан даалт гаргуулахаар ирүүлсэн хүсэлтийн тоо	Зөвшөөрөгдсөн хүсэлтийн тоо	Эзлэх хувь
2017.III	38	25	65.8%
2018.III	316	146	46.2%
2019.III	151	85	56.3%
2020.III	100	53	53.0%

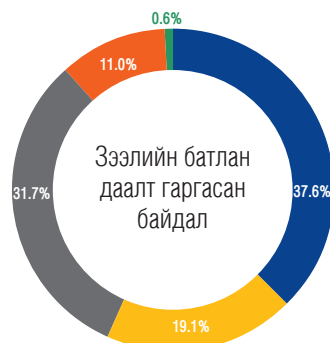
2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар батлан даалт гаргуулах нийт 100 хүсэлт ирснээс 53 хүсэлт нь зөвшөөрөгдсөн байна. Ирүүлсэн хүсэлтийн тоо нь өмнөх оны мөн үеэс 33.8 хувиар, зөвшөөрөгдсөн хүсэлтийн тоо 37.6 хувиар бага байна.

Өмнөх оны мөн улиралд үйлдвэрлэл болон үйлчилгээний салбарт батлан даалт түлхүү гаргаж байсан бол тайлант улиралд бөөний болон жижиглэн худалдааны салбарт гаргасан батлан даалт нийт батлан даалтын дийлэнх хэсгийг бүрдүүлж, хөдөө аж ахуйн салбарт гаргасан батлан даалтын эзлэх хувь өсчээ.

- 2016 оны сүүл үеэс эхлэн батлан даалт гаргах дундаж хугацаа өссөн дүнтэй байна.
- 2020 оны 3 дугаар улиралд гаргасан батлан даалтын дундаж хугацаа 95.6 сар буюу 8.0 жил байна.

95.6
САР

Банкны ангиллаар

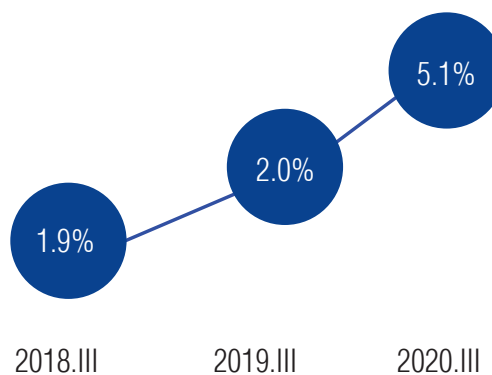
- Төрийн банк 37.6%
- Капитрон банк 19.1%
- Худалдаа хөгжлийн банк 31.7%
- Хаан банк 11.0%
- Хас банк 0.6%

2020 оны 3 дугаар улиралд ЗБДС-аас гаргасан батлан даалтын 37.6 хувийг Төрийн банк, 31.7 хувийг Худалдаа хөгжлийн банк, 19.1 хувийг Капитрон банк, 11.0 хувийг Хаан банк, 0.6 хувийг Хас банкны зээлд гаргасан батлан даалт тус тус бүрдүүлж байна.

АШИГТ АЖИЛЛАГАА

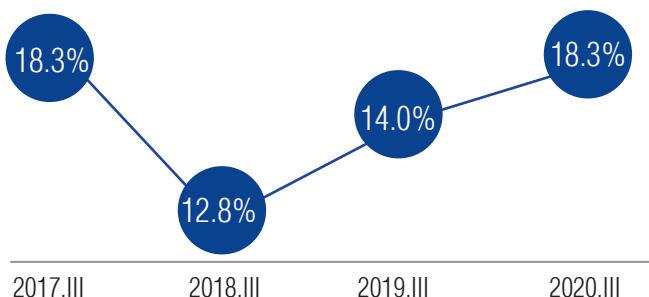
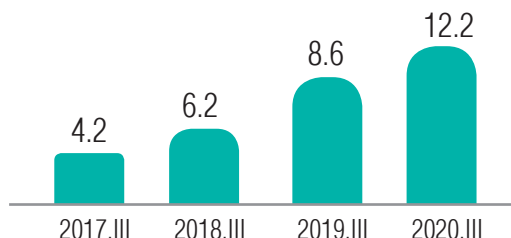
Нийт хөрөнгийн өгөөж

ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар чанаргүй батлан даалтын үлдэгдэл 12.2 тэрбум төгрөгт хүрлээ.

Чанаргүй батлан даалтын үлдэгдэл /тэрбум төгрөг/

Батлан даалтын нийт үлдэгдэлд эзлэх чанаргүй батлан даалтын хувь 18.3 болж өмнөх оноос 4.3 пунктээр өслөө.

- Чанаргүй батлан даалтын үлдэгдлийг эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбараар авч үзвэл 48.1 хувь нь үйлдвэрлэлийн салбарт, 24.0 хувь нь үйлчилгээний салбарт, 16.1 хувь нь хөдөө аж ахуйн салбарт 11.8 хувь нь бөөний болон жижиглэн худалдааны салбарт олгосон батлан даалтууд бүрдүүлж байна.
- Жил ирэх тусам үйлдвэрлэлийн болон хөдөө аж ахуйн салбарын чанаргүй батлан даалтын эзлэх хувь багасаж байгаа бол үйлчилгээний салбарт өслөө.

Үйлдвэрлэл

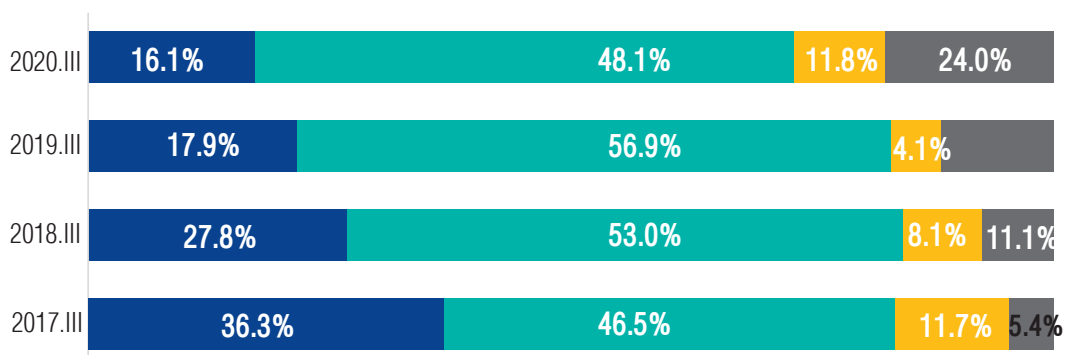
Хөдөө аж ахуй

Бөөний болон жижиглэн худалдаа

Үйлчилгээ

ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛЫН САЛБАР

Зохицуулалттай этгээд

140

Салбарын төлөв

Үйл ажиллагааны
төрөл

5

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ

Хүртээмжтэй байдал

71%

Улаанбаатар хотод үйл
ажиллагаа эрхэлж байна

Бодлого зохицуулалт

САЛБАРЫН ТӨЛӨВ

Хорооны тусгай
зөвшөөрөлтэй

140

Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үйл ажиллагааны хүрээнд Үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлал (ҮХЭХЗ)-ын үйл ажиллагаа эрхэлдэг хуулийн этгээд нь СЗХ-ны зохицуулалтад тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр үйл ажиллагаа явуулахаар хуульчлагдсан.

СЗХ 2020 оны 4 дүгээр сарын 22-ны өдрийн хуралдаанаар анхны ҮХЭХЗ-ын байгууллагад тусгай зөвшөөрөл олгосноор 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар нийт 140 ҮХЭХЗ-ын байгууллага тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр үйл ажиллагаа явуулж байна. Энэ нь 2 дугаар улирлын дүнгээс 37-оор өссөн үзүүлэлт юм.

Тусгай зөвшөөрөлтэй ҮХЭХЗ-ын
байгууллагууд:

Брокер
160

Агент
944

Нэг ҮХЭХЗ-ын компани
дунджаар 1 брокер, 7
агенттай ажиллаж байна.

ХУВЬ НИЙЛҮҮЛСЭН ХӨРӨНГӨ

Тусгай зөвшөөрөлтэй ҮХЭХЗ-ын байгууллагуудын 193 хувьцаа эзэмшигчдийн нийт хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ 2.8 тэрбум төгрөг байна.

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ҮХЭХЗ–ЫН КОМПАНИУУДЫН БАЙРШИЛ

СҮХБААТАР

39

ХАН-УУЛ

33

ЧИНГЭЛТЭЙ

24

БАЯНГОЛ

15

БАЯНЗҮРХ

23

СОНГИНОХАЙРХАН

3

БАЙРШИЛ

Нийт тусгай зөвшөөрөлтэй ҮХЭХЗ–ын байгууллагуудын 27.9 хувь нь Сүхбаатар, 23.6 хувь нь Хан–Уул, 17.2 хувь нь Чингэлтэй, 16.4 хувь нь Баянзүрх, 10.7 хувь нь Баянгол, 2.1 хувь нь Сонгинохайрхан дүүрэгт тус тус байршилтай бол хөдөө, орон нутагт 3 буюу 2.1 хувь нь байршиж байна.

БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛЫН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ТОО, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТӨРЛӨӨР /ДАВХАРДСАН ТООГООР/

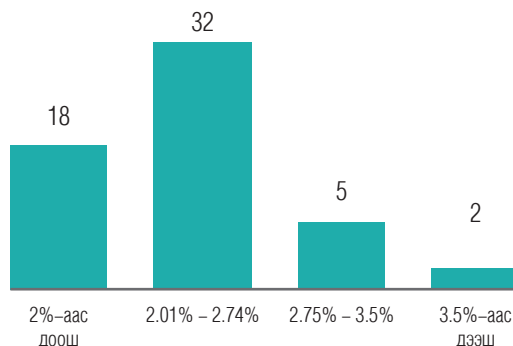
ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

2020 оны 3 дугаар улиралд 1 ҮХЭХЗ-ын байгууллагаар дамжуулан 4 харилцагч нийт 87.4 сая төгрөгийн үнэ бүхий үл хөдлөх эд хөрөнгөд менежментийн үйлчилгээ авч тус бүр 5 хувийн шимтгэлийг төвлөрүүлжээ.

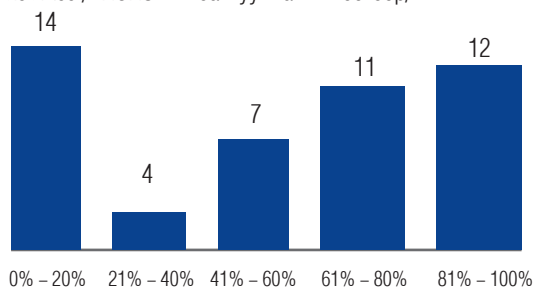
**ХУДАЛДАХ, ХУДАЛДАН АВАХ,
ШИЛЖҮҮЛЭХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ**

2020 оны 3 дугаар улиралд 57 ҮХЭХЗ-ын байгууллагаар дамжуулан 856 хэлцлээр нийт 150.6 мянган м.кв талбай, 131.3 тэрбум төгрөгийн үнэ бүхий үл хөдлөх хөрөнгийг зуучлуулан худалдан, худалдан авч шилжүүлжээ.

Худалдах, худалдан авах, шилжүүлэх үйлчилгээний шимтгэлийн хэмжээ /ҮХЭХЗ-ын байгууллагын тоогоор/

Түрээслэх, түрээслүүлэх үйлчилгээ шимтгэлийн хэмжээ /ҮХЭХЗ-ын байгууллагын тоогоор/

Түрээсийн шимтгэл сарын түрээсийн дүнд нэг удаа суутгагдсан болно.

**ТҮРЭЭСЛЭХ, ТҮРЭЭСЛҮҮЛЭХ
ҮЙЛЧИЛГЭЭ**

2020 оны 3 дугаар улиралд 48 ҮХЭХЗ-ын байгууллагаар дамжуулан 555 хэлцлээр нийт 45.7 мянган м.кв талбай, 5.6 тэрбум төгрөгийн үнэ бүхий үл хөдлөх хөрөнгийг түрээслүүлжээ. Нийт харилцагчийн 53.2 хувь буюу 295 нь түрээслэх, 46.8 хувь нь буюу 260 түрээслүүлэх гэрээ байгуулсан байна.

ҮХЭХЗ-ЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ /БАЙРШЛААР/

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

- o Улсын бүртгэлийн ерөнхий газартай хамтран ажиллаж Санхүүгийн зохицуулах хорооны зохицуулалтад хамрагдаж, үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл аваагүй үл хөдлөх эд хөрөнгийн чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхэлдэг 6,728 хуулийн этгээдийн эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэлийг Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын хяналтын улсын байцаагчийн 2020 оны 9 дүгээр сарын 24-ний өдрийн 4737 тоот дүгнэлтээр хүчингүй болгосон.
- o Монгол Улсын Сангийн сайдын 2020 оны 4 дүгээр сарын 27-ны өдрийн 90 дүгээр тушаалаар Монгол Улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үндэсний эрсдэлийн үнэлгээг хийж тайлагнах үүрэг бүхий дэд ажлын хэсгүүдийг байгуулсан. Энэ хүрээнд Модуль 7 буюу санхүүгийн бус бизнес, мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгчдийн салбарын эмзэг байдлын үнэлгээг хийж, эрсдэлийн үнэлгээний тайлан боловсруулсан.
- o Захиргааны ерөнхий хуулийн 62 дугаар зүйлийн 62.1-д “Захиргааны хэм хэмжээний актын төслийг тухайн захиргааны байгууллагын цахим хуудас болон мэдээллийн самбарт 30-аас доошгүй хоногийн хугацаанд байрлуулж санал авна” гэж заасны дагуу тус Хорооны цахим хуудсанд 2020 оны 02 дугаар сарын 25-ны өдрөөс эхлэн “Үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлалын байгууллагын мэргэжлийн холбоонд тавигдах шаардлагыг тодорхойлох журам”-ын төслийг байршуулан олон нийтээс санал авах ажлыг зохион байгуулсан. Энэ хүрээнд Үл хөдлөх хөрөнгө зуучлагчдын нэгдсэн холбооноос 2020 оны 8 дугаар сарын 3-ны өдрийн 37/2020, Үл хөдлөх хөрөнгийн бизнес эрхлэгчдийн гүүр нэгдсэн холбооноос 2020 оны 7 дугаар сарын 29-ний өдрийн 020/029 тоот албан бичгээр, мөн тусгай зөвшөөрөл бүхий үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлалын байгууллагаас ирүүлсэн саналыг тус тус хүлээн авч, холбогдох саналыг журмын төсөлд тусгасан. Журмын төслийн хэлэлцүүлэгт Үл хөдлөх хөрөнгийн бизнес эрхлэгчдийн гүүр нэгдсэн холбоо, Үл хөдлөх хөрөнгө зуучлагчдын нэгдсэн холбоо болон тусгай зөвшөөрөл бүхий үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлалын байгууллагын төлөөллийг оролцуулан 2020 оны 8 дугаар сарын 20-ны өдөр зохион байгуулсан.

ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

o Дэлхийн банкны “Төсөв, санхүүгийн тогтвортой байдлыг бэхжүүлэх төсөл”-ийн хүрээнд тайлант хугацаанд үл хөдлөх эд хөрөнгийн салбарын мэдээллийн сан үүсгэх, зуучлагчдын мөнгө угаах эрсдэлийг үнэлэх зориулалттай тоон мэдээлэл бүртгэлийн программ хангамжийн загвар гаргах, Зөвлөх үйлчилгээний үндсэн хэрэгцээ, шаардлагыг тодорхойлох зорилгоор Дэлхийн банкны үндэсний /дотоодын/ зөвлөхтэй хэд хэдэн удаагийн уулзалтууд хийсэн. Энэхүү уулзалтаар үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлалын зохицуулалтыг бүртгэлжүүлэх, мэдээллийн сан үүсгэх системийн ажлын даалгавар боловсруулах ажлын хүрээнд ажлын шаардлагыг танилцуулж, холбогдох ажлын төлөвлөгөөг 2020 оны 9 дүгээр сарын 14-нд баталсан.

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧДИЙН САЛБАР

Арилжаа эрхлэгчдийн тоо

17 Хуулийн этгээд
372 Иргэн

Салбарын төлөв

Худалдаж, худалдан
авсан үнэт металл

17.1
их наяд төгрөг

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ

Хүртээмжтэй байдал

83.2%

Улаанбаатар хотод үйл
ажиллагаа эрхэлж байна

Бодлого зохицуулалт

САЛБАРЫН ТӨЛӨВ

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ

СЗХ 2020 оны 5 дугаар сарын 06-ны өдрөөс үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгож эхэлснээр 2020 оны 3 дугаар улирлын байдлаар нийт 17 хуулийн этгээд, 372 иргэн тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа явуулдаг боллоо. Энэ нь 2 дугаар улирлын дүнгээс хуулийн этгээдийн тоо 9-өөр, иргэдийн тоо 105-аар өссөн үзүүлэлт юм.

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ, ЭСХҮЛ
ТЭДГЭЭРЭЭР ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН
АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ ХУУЛИЙН ЭТГЭЭД

17

55

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ, ЭСХҮЛ
ТЭДГЭЭРЭЭР ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН
АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ АРИЛЖАА
ЭРХЛЭГЧИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧ
ИРГЭД

101

216

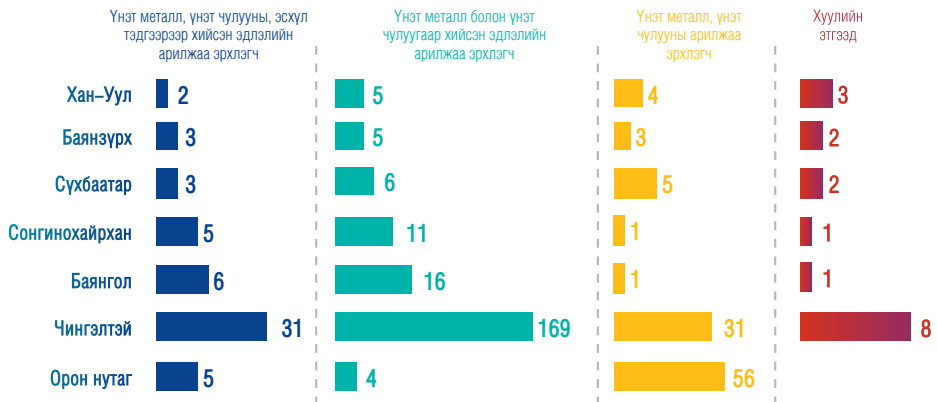
ҮНЭТ МЕТАЛЛ БОЛОН ҮНЭТ ЧУЛУУГААР
ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ
ИРГЭД

МОНГОЛ УЛСЫН ЭДИЙН ЗАСГИЙН БҮСҮҮД

Салбарт үйл ажиллагаа эрхэлж буй нийт тусгай зөвшөөрөлтэй арилжаа эрхлэгчдийн 83.2 хувь нь Улаанбаатар хотод, үлдсэн 16.7 хувь нь хөдөө, орон нутагт байршиж байна.

ҮНЭТ МЕТАЛЛ БОЛОН ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ, ЭСХҮЛ ТЭДГЭЭРЭЭР ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ /БАЙРШЛААР/

Үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгчид ихэвчлэн хөдөө, орон нутагт, харин тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгчид голчлон Улаанбаатар хотод байршсан. Тухайлбал үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгчдийн 55.5 хувь нь хөдөө, орон нутаг, 44.5 хувь нь Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа явуулж байна.

Үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгч

**ӨМНӨГОВЬ 2
ДАРХАН-УУЛ 1
ГОВЬ-АЛТАЙ 2**

Үнэт металл болон үнэт чулуугаар хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгч

**ХОВД 2
ДАРХАН-УУЛ 1**

Үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгч

**БАЯНХОНГОР 14
СЭЛЭНГЭ 16
ТӨВ 11
ДАРХАН-УУЛ 4
ГОВЬ-АЛТАЙ 1
ӨМНӨГОВЬ 6
УВС 2
ДОРНОГОВЬ 1
ӨВӨРХАНГАЙ 1**

БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ХУДАЛДАЖ, ХУДАЛДАН АВСАН ҮНЭТ МЕТАЛЛЫН ДҮН

2020 оны 3 дугаар улиралд нийт 1.8 тн, 291.3 тэрбум төгрөгийн үнэт металлыг худалдаж, 2.2 тн, 16.8 их наяд төгрөгийн үнэт металлыг худалдан авчээ.

ХУДАЛДАЖ, ХУДАЛДАН АВСАН ҮНЭТ ЭДЛЭЛИЙН ДҮН

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

- o Улсын бүртгэлийн ерөнхий газартай хамтран ажиллаж Хорооны зохицуулалтад хамрагдаж, үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл аваагүй үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн худалдааны чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулсан 230 аж ахуйн нэгжийн эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэлийг Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын хяналтын улсын байцаагчийн 2020 оны 09 дүгээр сарын 24-ний өдрийн 4737 тоот дүгнэлтээр хүчингүй болгосон.
- o Монгол Улсын Сангийн сайдын 2020 оны 4 дүгээр сарын 27-ны өдрийн 90 дүгээр тушаалаар Монгол Улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үндэсний эрсдэлийн үнэлгээг хийж тайлагнах үүрэг бүхий дэд ажлын хэсгүүдийг байгуулсан. Энэ хүрээнд Модуль 7 буюу санхүүгийн бус бизнес, мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгчдийн салбарын эмзэг байдлын үнэлгээг хийж, эрсдэлийн үнэлгээний тайлан боловсруулсан.
- o Захиргааны ерөнхий хуулийн 62 дугаар зүйлийн 62.1-д “Захиргааны хэм хэмжээний актын төслийг тухайн захиргааны байгууллагын цахим хуудас болон мэдээллийн самбарт 30-аас доошгүй хоногийн хугацаанд байрлуулж санал авна” гэж заасны дагуу тус Хорооны цахим хуудсанд 2020 оны 02 дугаар сарын 25-ны өдрөөс эхлэн “Үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгчдийн мэргэжлийн холбоонд табигдах шаардлагыг тодорхойлох журам”-ын төслийг байршуулан олон нийтээс санал авах ажлыг зохион байгуулсан. Энэ хүрээнд Монголын уран дарханы нэгдсэн түмэн эрдэнэс холбооноос 2020 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдрийн 80 тоот албан бичиг, Монголын бичил уурхайн нэгдсэн дээвэр холбооноос 2020 оны 4 дүгээр сарын 23-ны өдрийн албан бичгээр ирүүлсэн саналыг хүлээн авч холбогдох саналыг журмын төсөлд тусгасан. Журмын төслийн хэлэлцүүлэгт Монголын бичил уурхайн нэгдсэн дээвэр холбоо, Монголын уран дарханы нэгдсэн түмэн эрдэнэс холбоо, Алт арилжаалагчдын холбоо болон тусгай зөвшөөрөл бүхий үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгчдийн төлөөллийг оролцуулан 2020 оны 8 дугаар сарын 20-ны өдөр зохион байгуулсан. Хэлэлцүүлэгт оролцогчид салбар тус бүрээс 1 төлөөллийг мэргэжлийн холбооны удирдах зөвлөлд сонгох бөгөөд алт арилжаалагчдын, уран дархчуудын, бичил уурхайн, үнэт эдлэл арилжаалагчдын, металл боловсруулах цехүүдийн, бодлого нөлөөлөл, стандарт гадаад харилцааны, сорьц тогтоох цэвэршүүлэх зэрэг салбар тус бүрээр чиг үүргийн хороо, салбар зөвлөлтэй байх талаар холбогдох саналаа илэрхийлж, журмын төслийг санал нэгтэй дэмжсэн.

ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

- o Дэлхийн банкны “Төсөв, санхүүгийн тогтвортой байдлыг бэхжүүлэх төсөл”-ийн хүрээнд тайлант хугацаанд үл хөдлөх эд хөрөнгийн салбарын мэдээллийн сан үүсгэх, зуучлагчдын мөнгө угаах эрсдэлийг үнэлэх зориулалттай тоон мэдээлэл бүртгэлийн программ хангамжийн загвар гаргах, Зөвлөх үйлчилгээний үндсэн хэрэгцээ, шаардлагыг тодорхойлох зорилгоор Дэлхийн банкны үндэсний /дотоодын/ зөвлөлтэй хэд хэдэн удаагийн уулзалтууд хийсэн. Энэхүү уулзалтаар үнэт металл, үнэт эдлэлийн салбарын зохицуулалтыг бүртгэлжүүлэх, мэдээллийн сан үүсгэх системийн ажлын даалгавар боловсруулах ажлын хүрээнд ажлын шаардлагыг танилцуулж, холбогдох ажлын төлөвлөгөөг 2020 оны 09 дүгээр сарын 14-нд баталсан.

ХУРАЛ, СЕМИНАР, УУЛЗАЛТ

- o Санхүүгийн зохицуулах хороо, Татварын ерөнхий газартай багуулсан “Мэдээлэл харилцан солилцох гэрээ”-ний хүрээнд Гааль татварын улсын үйлдвэрийн газрын дарга, мэргэжилтэнтэй 2020 оны 9 дүгээр сарын 14-ний өдөр уулзаж, үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгчдийг И-Баримтын системд QR код нэвтрүүлэх, түүгээр тайлан мэдээ хүлээн авдаг болох цаашид хэрхэн хамтран ажиллах талаар харилцан санал солилцсон.
- o Стандарт хэмжил зүйн газрын Сорьцын хяналтын газрын холбогдох албан хаагчидтай 2020 оны 9 дүгээр сарын 22-нд уулзаж, Сорьцын хяналтын өнөөгийн байдал, хамтарсан шалгалт болон сургалт хийх талаар ярилцаж, санал солилцсон.
- o Монголбанкны Эрдэнэсийн сангийн холбогдох албан хаагчтай 2020 оны 9 дүгээр сарын 11-ний өдөр хамтран ажиллах тухай уулзалт хийсэн.

ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

Үзүүлэлтүүд	2018.III	2019.III	2020.III
Зах зээлийн үнэлгээ /тэрбум төгрөг/	2350.5	2479.9	2601.2
ЗЗҮ/ДНБ	7.3%	7.7%	7.0%
Хөрвөх чадвар	3.2%	4.2%	1.3%
Хувьцааны арилжаа /тэрбум төгрөг/	75.4	103.2	34.9
Компанийн өрийн хэрэгслийн арилжаа /тэрбум төгрөг/	0.6	0.2	5.4
ЗГҮЦ–ны арилжаа /тэрбум төгрөг/	30.3	8.6	0.6
ТОП–20 индекс	20,330.82	19,457.5	17,531.6
MSE А индекс	9,582.4	9060.1	8218.9
MSE Б индекс	8,884.0	7609.2	7558.5
ХК–ийн тоо	304	307	308
ҮЦК–ийн тоо	54	53	53
ХАА–н биржийн арилжааны дүн /тэрбум төгрөг/	657.5	664.5	472.2
МАРIХ	860, 607.5	808, 518.0	918, 691.4

ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

Үзүүлэлтүүд	2018.III	2019.III	2020.III
Нийт хөрөнгө /тэрбум төгрөг/	251.7	327.6	390.7
Даатгалын болон давхар даатгалын нийт хураамж /тэрбум төгрөг/	126.4	158.7	163.4
Нийт нөхөн төлбөр /тэрбум төгрөг/	42.2	40.2	43.5
Нөөц сан /тэрбум төгрөг/	141.4	169.7	180.5
Давхар даатгалын хураамж /тэрбум төгрөг/	35.9	52.4	56.7
Цэвэр ашиг /тэрбум төгрөг/	14.4	17.1	17.1
Мэргэжлийн оролцогчид			
Ердийн даатгал	15	15	15
Урт хугацааны даатгал	1	1	1
Давхар даатгал	2	2	1
Даатгалын төлөөлөгч	2587	2493	2448
Даатгалын зуучлагч	46	52	54
Хохирол үнэлэгч	28	26	26
Актуарч	25	30	32
Аудитор	131	144	145
Аудиторын компани	43	44	45

БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

/Тэр бум төгрөг/

Үзүүлэлтүүд	2018.III	2019.III	2020.III
Нийт хөрөнгө	1,202.0	1,628.5	1,942.1
Эргэлтийн хөрөнгө	1,155.4	1,571.9	1,868.8
Мөнгөн хөрөнгө	298.9	342.9	415.2
Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт	1.5	2.4	9.6
Нийт зээл	811.6	1,169.3	1,357.8
Хэвийн зээл	690.4	1,015.8	1,177.8
Хугацаа хэтэрсэн зээл	35.6	48.8	52.1
Чанаргүй зээл	85.7	104.7	127.9
Зээлийн эрсдэлийн сан	63.4	78.3	94.1
Өмчлөх бусад үл хөдлөх болон өмчлөх бусад хөрөнгө (цэврээр)	9.6	9.3	10.9
Эргэлтийн бус хөрөнгө	46.6	56.6	73.3
Нийт өр төлбөр	270.0	426.0	565.4
Итгэлцлийн үйлчилгээний өглөг	48.8	97.0	141.9
Дотоод, гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад төлөх өглөг	135.6	188.3	206.5
Төслийн зээлийн санхүүжилт	16.9	17.3	21.3
Эзэмшигчдийн өмч	932.0	1,202.5	1,376.6
Хоёрдогч өглөг	1.0	0.8	0.8
Хувьцаат капитал	725.6	909.2	979.5
Хуримтлагдсан ашиг	195.6	263.8	362.5
ББСБ-ын тоо	539	538	533
Үүнээс: УБ хот	464	463	465
Хөдөө, орон нутаг	75	75	77
Харилцагчдын тоо	1,423,597	2348,014	2,639,297
Нийт орлого	183.9	250.6	303.9
Хүүгийн орлого	155.5	210.0	247.2
Хүүгийн бус орлого	22.4	36.0	213.8
Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого	6.0	4.6	7.1
Нийт зардал	110.4	150.4	189.3
Хүүгийн зардал	14.4	25.7	33.4
Хүүгийн бус зардал	67.1	81.7	111.7
Болзошгүй эрсдэлийн зардал	17.8	27.2	30.4
Үндсэн бус үйл ажиллагааны зардал	2.3	2.1	2.6
Цэвэр ашиг	73.5	100.2	114.7

ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШООНЫ ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

/Тэр бум төгрөг/

Үзүүлэлтүүд	2018.III	2019.III	2020.III
Нийт хөрөнгө	192.3	218.4	234.3
Эргэлтийн хөрөнгө	188.2	213.6	230.1
Мөнгөн хөрөнгө	39.8	46.4	53.0
Авлага	5.9	7.4	8.6
Эргэлтийн бус хөрөнгө	4.1	4.7	4.1
Үндсэн хөрөнгө /цэврээр/	4.0	4.6	3.9
Биет бус хөрөнгө	0.1	0.1	0.2
Хөрөнгө оруулалт ба бусад эргэлтийн бус хөрөнгө	0.0	0.0	0.0
Нийт зээл	142.2	162.8	171.2
Хэвийн зээл	130.6	148.3	159.1
Хугацаа хэтэрсэн зээл	5.4	8.3	4.8
Чанаргүй зээл	6.2	6.2	7.3
Өр төлбөр	160.1	178.5	186.8
Хадгаламж	134.5	154.4	163.6
Богино хугацаат зээл	5.3	4.8	2.6
Урт хугацаат өр төлбөр	8.7	5.6	6.6
Бусад богино хугацаат өр төлбөр	11.6	13.7	14.0
Өөрийн хөрөнгө	32.2	39.9	47.5
Гишүүдийн оруулсан хувь хөрөнгө	15.2	17.5	18.3
Хоршоологчдын өмч	16.8	22.2	29.0
Хуримтлагдсан орлого /алдагдал/	9.1	12.7	17.2
Нийт орлого	29.8	37.3	39.3
Хүүгийн орлого	28.5	35.7	37.6
Үйл ажиллагааны бусад орлого	0.7	0.7	0.7
Үйл ажиллагааны бус орлого	0.6	0.9	1.0
Нийт зарлага	25.6	30.9	31.9
Хүүгийн зардал	16.7	20.1	21.3
Болзошгүй эрсдэлийн сангийн зардал	1.4	1.7	1.3
Үйл ажиллагааны зардал	6.9	8.3	8.5
Үйл ажиллагааны бус зардал	0.3	0.2	0.1
Цэвэр орлого	4.1	6.4	7.4
ХЗХ–дын тоо	288	271	248
УБ ХЗХ–дын тоо	186	169	150
Орон нутаг ХЗХ–дын тоо	102	102	98
Гишүүдийн тоо /мянга/	61.9	70.1	73.2

ЗЭЭЛИЙН БАТЛАН ДААЛТЫН САН

ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	2018.III	2019.III	2020.III
Нийт хөрөнгө	69.1	72.1	113.2
Батлан даалтын үлдэгдэл	48.5	61.3	66.4
Үүнээс: Хугацаа хэтэрсэн	4.6	3.8	4.5
Чанаргүй	6.2	8.6	12.2
Батлан даалт гаргасан зээлийн үлдэгдэл	97.5	116.8	127.1
Үүнээс: Хугацаа хэтэрсэн	11.7	8.8	7.1
Чанаргүй	13.8	17.4	23.1
Үндсэн үйл ажиллагааны орлого	2.5	3.7	5.9
Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	1.6	2.3	1.1
Үндсэн үйл ажиллагааны үр дүн	0.9	1.4	4.8
Олгосон батлан даалтын тоо	146	85	52
Үүнээс: Иргэдэд	43	33	0
Аж ахуйн нэгжид	103	52	52
Олгосон батлан даалтын дүн	27.5	16.3	10.8
Үүнээс: Иргэдэд	5.4	5.1	0.0
Аж ахуйн нэгжид	22.1	11.2	10.8
Үүнээс: Хөдөө аж ахуй	0.9	1.1	0.8
Үйлдвэрлэл	14.0	4.1	1.4
Бөөний болон жижиглэн худалдаа	4.9	3.9	5.0
Үйлчилгээ	7.8	7.2	3.5
Бусад	0.0	0.0	0.0
Батлан даалт гаргасан дундаж хугацаа /сараар/	90.4	101.7	95.6
Батлан даалт авахаар ирүүлсэн хүсэлтийн тоо	316	151	100
Үүнээс: Зөвшөөрөгдсөн хүсэлтийн тоо	146	85	53

ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛЫН САЛБАРЫН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	2020.II	2020.III
ҮХЭХЗ–ын байгууллагын тоо	103	140
Брокерын тоо	78	160
Агентийн тоо	562	944
Худалдаж, худалдан авч, шилжүүлсэн ҮХХ–ийн талбайн хэмжээ /м.кв/	296,615.7	150,583.2
Худалдаж, худалдан авч, шилжүүлсэн ҮХХ–ийн үнэ	49,226,098,570.5	131,318,249,284.2
Худалдаж, худалдан авч, шилжүүлсэн ҮХХ–ийн гэрээний шимтгэлийн дүн	109,283,994.8	2,620,231,744.2
Түрээслүүлж, түрээслэж, хөлслүүлж, хөлслөсөн ҮХХ–ийн талбайн хэмжээ /м.кв/	16,148.6	45,645.7
Түрээслүүлж, түрээслэж, хөлслүүлж, хөлслөсөн ҮХХ–ийн үнэ	32,003,965,443.0	5,587,217,277.9
Түрээслүүлж, түрээслэж, хөлслүүлж, хөлслөсөн ҮХХ–ийн гэрээний шимтгэлийн дүн	8,631,660,684.0	940,539,338.8
Менежментийн үйлчилгээ хийлгэсэн ҮХХ–ийн талбайн хэмжээ /м.кв/	22,011	22,011
Менежментийн үйлчилгээ хийлгэсэн ҮХХ–ийн үнэ	15,402,000	87,402,000
Менежментийн үйлчилгээ хийлгэсэн ҮХХ–ийн гэрээний шимтгэлийн дүн	400,000	8,000,000

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧДИЙН САЛБАРЫН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	2020.II	2020.III
Тусгай зөвшөөрөлтэй хуулийн этгээдийн тоо	8	17
Үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгчдийн тоо	43	55
Үнэт металл болон үнэт чулуугаар хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгч иргэдийн тоо	153	216
Үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгчийн үйл ажиллагаа эрхлэгч иргэдийн тоо	71	101
Худалдан авсан үнэт металлын бохир жин /грамм/	860,542.0	2,207,993.1
Худалдан авсан үнэт металлын нийт үнэ	109,774,131,328.3	16,791,784,311,021.3
Худалдсан үнэт металлын бохир жин /грамм/	882,855.6	1,780,407.5
Худалдсан үнэт металлын нийт үнэ	125,355,969,682.1	291,296,723,867.0

Засгийн газрын IV байр, Бага тойруу-3, Чингэлтэй дүүрэг,
Улаанбаатар хот, Монгол Улс 15160

+976-51-264444

press@frc.mn

www.frc.mn

Санхүүгийн зохицуулах хороо

@FRC_of_Mongolia